
Razvoj KONFERENCIJA 2011

Izveštaj sa održane Konferencije e-Razvoj 2011

Konferencija e-Razvoj 2011 koja je održana 25.03.2011. godine u svečanoj sali Opštine Stari grad u Beogradu pred oko 300 posetilaca i 20 medijskih kuća je prva konferencija koju je organizovalo i realizovalo **Udruženje e-Razvoj**, na godišnjicu od svog osnivanja.

Tema Konferencije e-Razvoj 2011 je bila:

Perspektiva i putevi daljeg razvoja informacionog društva u Republici Srbiji

Cilj konferencije je bio da ukaže na pravce daljeg razvoja informacionog društva u Republici Srbiji po najvažnijim aspektima tog razvoja i da pomogne u sagledavanju mogućnosti domaćih IKT resursa za efikasniji nastup i plasman kako na domaćem, tako i regionalnom i širem svetskom tržištu.

Na konferenciji su pored 20 kompetentnih izlagača učestvovali predstavnici državnih, društvenih, privrednih, obrazovnih, medijskih i drugih subjekata koji su u svojim aktivnostima u raznim oblicima delovanja uključeni u razvoj i primenu savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija za potrebe države, privrede, obrazovanja, zdravstva, medijske promocije i ostalih društvenih delatnosti, a u cilju unapređenja upravljanja, poslovanja, edukacije i drugih oblika unapređenja koja sveobuhvatno doprinose razvoju informacionog društva i društva u celini.

POZDRAVNI GOVOR UČESNICIMA KONFERENCIJE

Pozdravni govor na Konferenciji e-Razvoj 2011 održao je **Slobodan Krstić**, predsednik upravnog odbora Udruženja e-Razvoj, koji je pored ostalog istakao da uprkos velikih poteškoća sa kojima se trenutno suočava razvoj informacionog društva u Srbiji, informaciono društvo ipak ima i mora da ima svoju perspektivu, jer bez razvoja informacionog društva neće biti ni razvoja društva u celini.

OTVARANJE KONFERENCIJE

Konferenciju e-Razvoj 2011 je otvorio **Risto Raco**, predstavnik generalnog pokrovitelja konferencije Opštine Stari grad, Beograd koji je pozdravljajući sve učesnike, poželeo uspešan rad konferenciji i istakao nadu i želju da skup pruži adekvatan doprinos razvoju informacionog društva Republike Srbije.

UVODNO IZLAGANJE MODERATORA KONFERENCIJE

Nikola Marković, član Udruženja e-Razvoj i predsednik Društva za informatiku Srbije, jednog od pokrovitelja konferencije, kao moderator Konferencija e-Razvoj 2011, istakao je da se ovaj skup održava u trenutku koji joj je dao izuzetnu aktuelnost.

On je u svom uvodnom izlaganju ukazao da ima znakova koji pokazuju da se položaj IKT delatnosti u poslednje vreme ugrožava. To se vidu u: pokušaju krajem prošle godine da se poveća PDV na računarsku opremu, trogodišnjem opadanju IKT tržišta u Srbiji, sve manjem ulaganju u IKT delatnosti, smanjivanju sredstava za IT obuku u preduzećima, najavi ukidanja predmeta iz informatike u 3. i 4. razredu gimnazije i nedavnom ukidanju Ministarstva za telekomunikacije i informaciono društvo i Republičkog zavoda za informatike i Internet. Istovremeno, domaći stručnjaci svuda gde imaju prilike pokazuju sposobnost da realizuju uspešne projekte razvoja elektronskih portala, virtuelizacije servera i aplikacija, uvođenju klad servisa i sl. Nikola Marković je naglasio da će učesnici konferencije iskoristiti skup da afirmišu dosadašnje rezultate, ukažu na osnovne

probleme, učine doprinos reafirmaciji naših IKT potencijala i potvrde veliku ulogu primene IKT i same IKT delatnosti u razvoju zemlje.

Dokumentarni film „50 godina računarstva u Srbiji“

Nakon svečanih govora kojima je konferencija e-Razvoj 2011 otvorena, a pre početka radnog dela konferencije, prikazana je kratka, petominutna, najavna verzija dokumentarnog filma „50 godina računarstva u Srbiji“.

On je projektovan u svojoj celosti, u popodnevnoj pauzi između radnih izlaganja. Dokumentarni, 40-to minutni film „50 godina računarstva u Srbiji“ je krajem 2010-te godine proizveden za potrebe akcije obeležavanja pola veka računarstva u Srbiji, koja je organizovana od strane Društva za informatiku Srbije i trajala je tokom čitave 2010-te godine, kroz niz skupova, izložbi i drugih aktivnosti. Kroz intervjue sa autentičnim akterima domaće Informatičke oblasti, u filmu su istaknuti najveći uspesi Srpske informatike od 1950-te godine do danas, kakva je proizvodnja prvog domaćeg digitalnog računara Cer 10, kao i drugi primeri uspeha ali su izneseni i svi problemi i iskušenja sa kojima se ova važna oblast suočavala tokom ovog perioda. Film „50 godina računarstva u Srbiji“ je u saradnji sa Ministarstvom za Telekomunikacije i informaciono društvo Republike Srbije i Društvom za informatiku Srbije, proizvela produkcijsko marketinška kuća MakeIT iz Beograda, koja je široj javnosti poznata kao dugogodišnji producent TV emisije Interfejs i popularnog Internet portala www.interfejs.tv

Nakon velikog uspeha i pažnje koju je dokumentarni film „50 godina računarstva u Srbiji“, privukao u domaćim krugovima, na ovogodišnjem, najvećem evropskom IKT sajmu u Hanoveru – CeBit 2011, ovim filmom, Srbija se predstavila kao zemlja sa tradicijom, iskustvom i mnoštvom uspeha u oblasti informacionih tehnologija.

Početakom 2011-te godine, saradnjom između Agencije za strana ulaganja i promociju izvoza (SIEPA) i produkcijsko marketinške kuće MakeIT, došlo je do izrade DVD izdanje koje sadrži originalnu Srpsku verziju filma i verziju na Engleskom jeziku.

DVD sa filmom „50 godina računarstva u Srbiji“ je na ovogodišnjem sajmu CeBit 2011 korišćen kao važan prezentacioni i promotivni materijal naše zemlje.

GLAVNA IZLAGANJA NA KONFERENCIJI

Nebojša Vasiljević, Pomoćnik ministra za informaciono društvo u ukinutom Ministarstvu za telekomunikacije i informaciono društvo, jednom od pokrovitelja konferencije, imao je izlaganje na temu: **Digitalna agenda za Srbiju**.

Imali smo prilike da vidimo kako je to bilo u prethodnih 50 godina. Ali znamo da smo i u proteklih nekoliko godina imali dosta toga da vidimo i uradimo istakao je Nebojša Vasiljević na početku svog izlaganja. Napravljeni su planovi i projekti koje nastavljamo da radimo.

Ono što je zacrtao desetogodišnji plan prioriteta jeste „Digitalna agenda za Srbiju“ koja je urađena u skladu sa „Digitalnom agendom za Evropu“. Nebojša Vasiljević je podsetio skup na glavne elemente agende i na osnovne inicijative i ključne projekte koji su pokrenuti i koji su u toku.

„Digitalna agenda za Evropu“ (<http://ec.europa.eu/digital-agenda>) je strategija EU u oblasti informacionog društva. Opšti cilj Digitalne agende je stvaranje održive ekonomske i socijale dobrobiti iz jedinstvenog digitalnog tržišta zasnovanog na brzom i ultra brzom internetu i interoperabilnim aplikacijama. „Digitalna agenda za Evropu“ je jedna od sedam vodećih inicijativa strategije „Evropa 2020 – strategija za pametan, održiv i inkluzivan ekonomski rast“, a u okviru prioriteta pametan ekonomski rast.

Polovinu rasta evropske produktivnosti tokom proteklih 15 godina pokretale su informaciono-komunikacione tehnologije i taj trend će se verovatno ubrzavati.

U skladu sa tim napravljena je Digitalna agenda za Srbiju koju čine dva strateška dokumenta koja je usvojila Vlada Republike Srbije prošle godine:

- Strategija razvoja informacionog društva i
- Strategija razvoja elektronskih komunikacija

U ova dva strateška dokumenta stoji rečenica da ove strategije predstavljaju Digitalnu agendu za Srbiju do 2020.godine. Za Dan Digitalne agende proglašen je 11.jun.

Nebojša Vasiljević nije detaljnije obrazložio ova dva strateška dokumenta, koja su već u više navrata detaljno objašnjavana, već se fokusirao neke konkretne aktivnosti koje se sprovode u ministarstvu.

Trenutno najveći projekat koji se sprovodi u ministarstvu jeste Opremanje škola računarima i projekat se zove „Digitalna škola“ (www.digitalnaskola.rs). Projekat obuhvata opremanje 2910 škola računarima što čini preko 95% škola na teritoriji Republike Srbije, od čega će 1589 školskih objekata biti opremljeno digitalnim kabinetima, a 1321 LapTop računarima i projektorima. Na sajtu (www.digitalnaskola.rs) može da se vidi sve šta je instalirano do sada. Projekat je trenutno u punom

zamahu, instaliraju se računari u svim krajevima Srbije. Nebojša Vasiljević je istakao da je ovo veoma značajno i da će ministarstvo i dalje nastaviti sa unapređenjem informaciono-komunikacionih tehnologija u obrazovanju na duge staze, jer obrazovanje je jedna od ključnih stvari u razvoju informacionog društva i moramo da pripremamo našu decu za vreme koje dolazi ili koje je već došlo.

Jedna od dodatnih aktivnosti vezanih za Digitalnu školu je Nagradni konkurs „Digitalni čas“ (www.digitalnaskola.rs/cas) koji je već objavljen. Konkurs je namenjen nastavnici osnovnih škola koji uspešno koriste informacione i komunikacione tehnologije u nastavi i koji su kreativni u radu. Cilj Konkursa je podsticanje efektivne i raznovrsne upotrebe informacionih tehnologija u nastavnom procesu. Predviđena je 51 novčana nagrada (prva, druga, treća i specijalne) u iznosima od 30.000 do 100.000 dinara. Na ovaj način ne samo da se škole opremaju računarima već se podstiče i njihova upotreba.

Nebojša Vasiljević je zatim istakao projekte koji su u toku, a koji proizilaze iz Instrumentata za predpristupnu pomoć EU (IPA projekti), a to su:

- Projekat nabavke opreme i softver za infrastrukturu e-Uprave: mrežna oprema i infrastruktura virtuelnih mašina za data centre UZZPRO
- Projekat podrške razvoju e-Uprave: usluge koje treba da unaprede pravnu regulativu, planiranje, interoperabilnost i povezivanje, portal, matične knjige i izvrše pripreme za realizaciju konkretnih e-usluga. U ovom projektu su partneri: Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu i resorno ministarstvo.
- Pored projekata koji se finansiraju iz fondova EU postoji i domaća kontrabucija koja u ovom slučaju podrazumeva finansiranje iz budžeta nabavke za servise e-Uprave čija je realizacija pripremljena kroz usluge konsultanata i za to su obezbeđena značajna sredstva.
- Takođe značajan projekat je i pomoć u prelasku na digitalno emitovanje televizijskog programa

Nebojša Vasiljević je u daljem izlaganju istakao da je značajan napredak učinjen u institucionalnom i tehničkom infrastrukturnom pogledu za rad Akademske mreže Republike Srbije. 2010. godine je osnovana informaciono-komunikaciona ustanova AMRES. Na taj način je posle dužeg vremena dobijen jak institucionalni okvir za rad Akademske mreže. Pored definisanog institucionalnog okvira, zakupljena je optička infrastruktura kroz projekat SEELight (South-East European Lambda Network Facility for Research and Education), koji je u završnoj fazi, a finansiran je od strane Grčke. Razvojem AMRES-a oformiće se komunikaciona infrastruktura za ustanove u oblasti obrazovanja, nauke i kulture.

U daljem izlaganju Nebojša Vasiljević je napravio presek stanja šta je do sada urađeno i što funkcioniše:

- Registrovana su četiri sertifikaciona tela za izdavanje kvalifikovanih elektronskih sertifikata: PTT „Srbija“, Privredna komora Srbije, MUP i Halkom
- Do sada je izdato 7000 kvalifikovanih elektronskih sertifikata uglavnom pravnim licima za korišćenje elektronskih servisa

- RZII je registrovan za izdavanje vremenskog žiga i očekuje se uskoro da počne da funkcioniše. Bez obzira što je odlukom Vlade Republike Srbije prestao da postoji Republički zavod za informatiku i Internet (RZII) svi poslovi iz njegove nadležnosti su na adekvatan način prenete i biće nastavljene.

Iz oblasti zakonske regulative važne za oblast razvoja informacionog društva, Nebojša Vasiljević je u svom izlaganju, pored već poznatih donetih zakona, posebno istakao:

- Zakon o elektronskim komunikacijama (Sl. glasnik RS br. 44/10)
- Uredbu o elektronskom kancelarijskom poslovanju državne uprave (Sl. Glasnik RS br. 40/10) i Uputstvo o elektronskom kancelarijskom poslovanju (Sl. Glasnik RS br. 102/10). Pored već donetih zakona u oblasti elektronskog poslovanja i ovih podzakonskih akata sada postoje minimalni uslovi za funkcionisanje e-Uprave, odnosno da se dokumenta koja se čuvaju u pisarnici mogu sada da se čuvaju i u elektronskom obliku. U skladu sa praksom, svakako će se nešto morati i menjati, dopunjavati i doradivati i to je deo normalnog ciklusa u oblasti informacionih tehnologija kada se uvode nove stvari.
- Izvršene su male, ali veoma bitne izmene i dopune Zakona o državnoj upravi (Sl. Glasnik RS br. 95/10) koje su važne za dalji razvoj e-Uprave, gde je dodatno naglašeno da je državni službenik u obavezi da pribavi podatke iz drugih službenih evidencija, a ne da iste traži od građana. Tu naravno ima još mnogo problema da bi se to sprovelo u praksi.
- U izradi je novi Zakon o opštem upravnom postupku koji je u nadležnosti Ministarstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu i tu je očigledna veoma dobra saradnja sa njima kroz radnu grupu koja veoma angažovano radi na izradi tog zakona i gde postoji veliko raspoloženje, volja i razumevanje da se na najbolji način obhvate elektronska komunikacija, elektronska sredstva komunikacije. Jer donosi se novi važan zakon koji, kao i prethodni treba da bude dugo na snazi te je potrebno sve te stvari dobro urediti kako bismo dobili dobro zaokružen kvalitetan zakonski okvir.
- U izradi je Zakon o informacionoj bezbednosti koji će jak fokus dati na informacione sisteme u kojima se čuvaju poverljivi podaci, ali i na ostale informacione sisteme, kao i na druge aspekte informacione bezbednosti.

Na kraju svog izlaganja Nebojša Vasiljević je pomenuo i portal e-Uprave kao veoma značajnog za razvoj e-Uprave uopšte.

Damir Baralić, član upravnog odbora Udruženja e-Razvoj i bivši direktor u ukinutom Republičkom zavodu za informatiku i Internet imao je izlaganje na temu: **Putevi daljeg razvoja e-uprave i njen značaj za razvoj informacionog društva i društva u celini.**

Damir Baralić je na početku svog izlaganja napomenuo da odlukom Vlade Republike Srbije više ne postoji Republički zavod za informatiku i Internet, čiji je on bio direktor i da na Konferenciji e-Razvoj 2011 nastupa samo kao član UO Udruženja e-Razvoj.

U nastavku svog izlaganja on je dao osvrt na to šta je RZII učinio do sada po pitanju razvoja elektronske uprave i o značaju e-Uprave za razvoj informacionog društva u Republici Srbiji.

Za potrebe primene e-Uprave razvijen je Internet portal koji se nalazi na adresi www.euprava.gov.rs i on je u skladu sa svim strateškim dokumentima kako Republike Srbije, tako i Evropske unije. Portal mogu da koriste sva fizička, pravna lica i zaposleni u državnoj upravi uz primenu mehanizma kvalifikovanih elektronskih sertifikata. To je centralno mesto za eUsluge javne uprave. Funkcionalnosti portala e-Uprave su pored osnovne funkcije eUsluga proširene i na elektronske rasprave koje koriste isti mehanizam elektronskih sertifikata i elektronskog potpisivanja, tako da je dobijena još jedna dodatna vrednost.

Portal e-Uprave je jedinstven i složen sistem iza koga stoje i neki drugi složeni sistemi. Jedan od tih sistema je i sistem za vremenski žig – TSA, koji je registrovan pre par nedelja i to je prvi TSA registrovan u Srbiji. TSA u sastavu portala e-Uprave namenjen je prvenstveno za potrebe korišćenja od strane državnih organa i lokalne samouprave.

Pored toga portal e-Uprave poseduje mehanizam za generisanje eUsluga koji omogućava državnim organima da na veoma jednostavan i brz način generišu potrebne eUsluge, kroz neki vizard koji vas vodi korak po korak i upozorava ukoliko ste negde pogrešili.

Portal e-Uprave poseduje delove koji mogu da se personalizuju, tako da je građanima omogućeno da gledaju samo one stvari koje njih zanimaju, da prate status svojih zahteva.

Si državni organi i opštine mogu vrlo jednostavno da objave svoje e-Usluge na portalu.

Ono što je po prvi put urađeno, to je i sistem za elektronsko plaćanje, tako da se preko portala e-Uprave može platiti i taksa.

Damir Baralić je u nastavku izlaganja ukratko objasnio tehniku rada sa portalom e-Uprave uz upotrebu elektronskog sertifikata i ukazao na mnoge prednosti koje građani dobijaju korišćenjem ovog elektronskog šaltera u poređenju sa klasičnim šalterom.

e-Uprava je prošle godine počela sa oko 50 eUsluga, a u ovom trenutku ima oko 300 dostupnih eUsluga preko portala e-Uprave. Sa svojim uslugama su prisutni: 58 opština, ministarstva i

agencije. Stalno se radi na povećanju broja eUsluga.

U konkurenciji najboljih evropskih projekata, na izboru koji je održan ove godine u Londonu, projekat eUprave je dobio nagradu kao najbolji projekat u 2010.godini i to je prvi projekat tog tipa iz Srbije koji je nagrađen. Konkurencija je bila velika. Konkurisalo je oko 100 projekata iz oko 30 zemalja. To je jedan veliki uspeh, na šta smo jako ponosni. Posle upućenog aplauza od strane auditorijuma, Damir Baralić je rekao da je ovo prva konferencija gde je mogao ovako nešto da izjavi.

Sledeći koraci u razvoju portala e-Uprave su na prvom mestu rast broja eUsluga. Svakodnevno se povećava broj državnih organa koji generišu eUsluge, kojih je sve više, ali može da bude i mnogo bolje. S druge strane treba povećati i broj korisnika portala. U tom smislu je planirana kampanja koja bi bila okrenuta građanima i pravnim licima. Ono što se takođe planira to je tehničko unapređenje portala e-Uprave dodavanjem novih funkcionalnosti čime bi se još više olakšao rad običnim građanima.

Unapređenje tehničkog nivoa portala e-Uprave, po projektnom planu, biće gotovo krajem maja 2011.godine i biće spremno za promociju 11. juna 2011.godine na „Dan Digitalne agende“.

Postoje neke stvari koje se ne mogu odraditi elektronski preko Interneta, ali se zato razmišlja o uvođenju elektronskog zakazivanja kako u komunikaciji sa raznim državnim organima, tako i u zdravstvu itd.

Uočena je velika zainteresovanost državnih organa za sistem elektronskog plaćanja i odlučeno je da se jedan deo portala izdvoji samo za potrebe elektronskog plaćanja državne uprave. Taj projekat se radi u saradnji sa Ministarstvom finansija Upravom za trezor i ceo sistem plaćanja će stajati u Upravi za trezor. Biće povećan i broj kanala za plaćanje sa sadašnjih mogućnosti virtmanskog plaćanja i plaćanja Dina karticom na mogućnost plaćanja Visom, Masterom, Maestrom, M-plaćanjem itd., a pregovori u tom smislu su u toku. U toku su i pregovori da provizija prilikom elektronskog plaćanja bude što manja i da deo te provizije snosi Uprava za trezor, tako da ova vrsta plaćanja bude što povoljnija i privlačnija za građane.

Planira se takođe uvođenje komentara na eUsluge, tako da će građani moći da komentarišu šta je dobro ili nije dobro, da daju predloge, da daju reklamacije, da postavljaju pitanja i da dobijaju odgovore itd.

Građanima će biti omogućeno da na svom personalizovanom delu portala imaju arhivu dokumenata u elektronskom obliku gde će čuvati dokumenta dobijena od državnih organa, imaće kalendar sa obaveštenjima kada ističe validnost nekih dokumenata, vreme za plaćanje nekih taksi i drugih obaveza itd.

Uvešće se funkcionalnost elektronske pošiljke, što je analogno preporučenim pošiljkama.

Već sada je portal e-Uprave raspoloživ na srpskom i još 6 jezika. Postoji tim prevodilaca koji sve što se radi na srpskom jeziku prevodi i na ostale jezike i taj broj će se vremenom povećavati, tako da će sve veći broj nacionalnih manjina moći da koriste portal e-Uprave za svoje potrebe.

Kao nova funkcionalnost portala e-Uprave planira se i uvođenje sistema za upravljanje dokumentima u elektronskom obliku, čime bi tada ceo sistem bio zaokružen. Ovaj sistem bi se razvijao i implementirao u dva koraka, prvo za potrebe državnih organa, a onda bi se širio dalje.

Sledeće što je takođe započeto to je sistem za kontrolu pristupa internet aplikacijama, kao važan sistem bezbednosti i zaštite informacija.

Još jedna važna identifikovana potreba je uvođenje sistema za elektronske javne nabavke, koji bi preko portala e-Uprave trebalo da uvede mnogo više reda u ovu oblast.

Portal e-Uprave takođe ima nameru da se razvija i za potrebe e-Obrazovanja i drugih društvenih delatnosti.

Prof. Dr. Marijana Vidas Bubanja, predsednica skupštine Udruženja e-Razvoj i naš istaknuti stručnjak u oblasti elektronskog poslovanja i strateških pogleda na razvoj informacionog društva, imala je izlaganje na temu: **Ekonomski aspekti razvoja informacionog društva**.

U svom izlaganju ona je ukazala da je u savremenim globalnim uslovima poslovanja primena informaciono-komunikacionih tehnologija (IKT) i e-poslovanje (EP) postala horizontalno pitanje koje dotiče sve grane i preduzeća, jer kao tehnologije opšte namene «general purpose technology» igraju u ukupnom poslovanju važnu ulogu faktora koji podstiče inovacije, produktivnost i podižu nivo konkurentnosti kako na mikro nivou preduzeća, tako na nivou nacionalne ekonomije. Time pitanje pravilnog uvođenja i široke primene IKT i e-poslovanja postaje bitan deo ukupne industrijske i inovacione politike zemlje i više nije tematika ograničena samo na specifične programe ili akcione planove. Svaki širi okvir kreiranja razvojnih politika zato mora uključiti element IKT i e-poslovanja na vrlo visokom nivou.

Saglasno strateškim opredeljenjima EU ka razvoju informacionog društva zasnovanog na znanju i primeni IKT i uspešnost srpske privrede bazira na njenoj sposobnosti da primeni savremena znanja i IK tehnike u svim sektorima delovanja i kreira proizvode i usluge dovoljno konkurentne za pobirljivo globalno evropsko i svetsko tržište.

Kao ključne pravce delovanja u tom kontekstu Prof. Dr. Marijana Vidas Bubanja izdvojila je sledeće neophodne aktivnosti na nivou domaćih preduzeća i na nacionalnom nivou podeljene u tri segmenta:

- e-Spremnost
- e-Aktivnost
- e-Uticaji

a) e-Spremnost – domaćih preduzeća mora krenuti od potrebe za podizanjem svesti o razvoju i postojanju informacionog društva i prednostima koje IKT i e-poslovanje mogu doneti. Podizanje svesti o postojanju informacionog društva je potrebno realizovati na svim nivoima, od nivoa donosioca odluka – političara (koji će pokrenuti proces reformi), do nivoa lokalne zajednice i preduzeća (kako bi im se pružila podrška u prepoznavanju novih mogućnosti).

Pristup i infrastruktura su drugi bitan segment implementacije e-poslovanja u domaćim uslovima. Razvijena telekomunikaciona infrastruktura i posebno Internet su preduslov za razvoj e-poslovanja. E-poslovanje se ne može razviti u dovoljnoj meri dok kritična masa korisnika nije u poziciji da menja način na koji posluje i način funkcionisanja javne administracije. Efikasna reforma domaćeg telekomunikacionog sektora mora uključiti tri ključna elementa: učešće privatnog – sektora, otvaranje tržišne uktakmice i aktivno delovanje nezavisnog regulatornog tela.

b) e-Aktivnost - Da bi i domaća preduzeća implementacijom IKT-a ostvarila veću orijentaciju ka inovacijama poslovnih procesa, proizvoda i usluga neophodna je obrazovana radna snaga. Odnosno, obuka i obrazovanje su neophodni da bi potrošači i kompanije posedovali neohodna znanja i sposobnosti da koriste novu tehnologiju efikasno.

U ovakvim uslovima, u nacionalnoj ekonomiji postaje prioritet pitanje unapređenja i prilagođavanja sistema obrazovanja i obuke u oblasti IKT znanja i pitanje obezbeđenja mogućnosti učenja tokom celog života (Long Life learning-LLL). Naime, u društvu znanja koje pokreću tehnološke promene od ključnog značaja je obuka i obrazovanje radne snage koja će time biti osposobljena da te savremene tehnike i alate koristi u poslovanju. Specifične sposobnosti radne snage u jednoj kompaniji su preduslov kreiranja IKT podržanih inovacija.

S druge strane, rezultati istraživanja ukazuju na značaj obrazovanja IKT korisnika, jer od toga više nego od same tehnologije zavisi uspeh IKT investicije. Kompanije zato redovno moraju ulagati u trening i obrazovanje svojih zaposlenih, a država mora podsticati osposobljavanje svih građana da koriste IT alate i tehnologije. Bitno je ostvariti i saradnju između industrije, vlade i obrazovnih institucija po pitanju unapređenja IKT obrazovanja. Ovo uključuje sledeće aktivnosti:

- unaprediti kvalitet i važnost poslovnog obrazovanja kroz posebne razvojno-obrazovne programe za nastavnike;
- stimulisati bližu, poželjno međunarodnu, saradnju između univerziteta i industrije kako bi se promovisalo istraživanje i razvoj;
- dizajnirati trening certifikate i obrazovne diplome prema potrebama industrije;
- promovisati razvoj kriterijuma kvaliteta koji će biti prihvaćeni za e-obrazovanje i e-certifikate.

Savladavanje svih izazova u proizvodnji znanja i stvaranju modernog obrazovnog sistema zato treba da bude ključni prioritet za Vladu Srbije, koja mora pronaći način da objedini univerzitete, institute, istraživačke centre i poslovne krugove oko "naučnog trougla" – obrazovanja, istraživanja i inovacija i tako omogući da Srbija postane umreženo društvo zasnovano na znanju. Potrebene aktivnosti u ovom domenu uključuju i sledeće:

- porast izdvajanja za nauku i obrazovanje. Država mora da odvaja bar 1-1,5% odsto iz budžeta za nauku, a ne kao do sada samo 0,4 odsto;
- povoljan investicioni ambijent omogućio bi dolazak stranih investitora koji su spremni da ulažu u otvaranje novih radnih mesta za naučnike i mlade istraživače. Ovo posebno imajući u vidu kvalitet našeg inženjerskog kadra i stručnjaka u oblasti informatike i softvera;
- potrebno je raditi na povratku naučnika koji su otišli iz zemlje i uključiti ih u istraživačke poslove u institutima, tehnološkim centrima i kompanijama;
- stimulisati privatni sektor koji bi postao aktivniji finansijer R&D aktivnosti i posebno IKT R&D aktivnosti motivisanih očekivanim rezultatima u smislu inoviranih proizvoda i usluga koji se bolje mogu plasirati u izvozu;
- podržati primenu IKT kao inovativnog faktora u domaćim preduzećima i iskoristiti mogućnosti povezivanja i saradnje sa partnerima duž Inaca vrednosti u kriranju novih proizvoda i usluga.

Odsustvo lokalnih znanja i sposobnosti može ograničiti interaktivni odnos između preduzeća iz Srbije i ostataka sveta, ograničavajući na taj način domaćoj privredi adekvatno praćenje tehnološkog napredka i mogućnost dostizanja potrebnih nivoa konkurentnosti. Nacionalne inovativne sposobnosti podržane IKT-om domaćih preduzeća u velikoj meri opredeljuju našu mogućnost saradnje i uključivanja u svetske globalne mreže vrednosti i e-poslovanja.

Realizacija e-Aktivnosti u domaćim uslovima podrazumeva i izgradnju domaćeg e-poslovnog okruženja koje još uvek nema potpuno izgrađenu legalnu infrastrukturu. Polazeći od toga da su zakonska sigurnost i poverenje ključno pitanje svake trgovinske transakcije, kredibilitet e-poslovanja

u velikoj meri zavisi od potencijala nacionalnih pravnih organa da definišu i kreiraju zdravu i razumljivu zakonsku osnovu za e-poslovanje koja će podići veru i poverenje. Idelano bi bilo doneti nacionalne zakone koji daju digitalnom potpisu i elektronskim dokumentima isti legalni status kao pisanom potpisu i papirnim dokumentima. Upotreba IKT u realizaciji trgovinskih transakcija otvara brojne pravne dileme i izazove, kao na primer, validnost dokumenata koja su proizvedena i razmenjena elektronskim putem, sigurnost elektronskih transakcija i poverenje, pitanja vezana za copyright i intelektualnu svojinu u trgovini preko Web strana.

Razvoj domaćeg IKT sektora može biti kritičan faktor rasta primene infomaciono-komunikacionih tehnologija u velikom broju sektora nacionalne ekonomije, jer upravo ovaj sektor daje inpute domaćim kompanijama koje žele da pređu na e-poslovne tehnike u svojoj praksi.

Važnost politika usmerenih na privlačenje stranih investija u razvoj IKT-povezanih industrija je velika. Nuđenje finansijskih inicijativa i povlastica za privlačenje stranog kapitala u ovu oblast može imati troškovne posledice na domaći budžet. Važno je postići da strane kompanije kreiraju što više veza sa domaćom ekonomijom preko povezivanja sa domaćim snabdevačima, domaćim softverskim kućama i ostalim pružaocima usluga. Naglasak je takođe na programima i politikama koje podržavaju privatni sektor i posebno mala i srednja preduzeća.

c) e-Uticaji - na poslovanje domaćih preduzeća. Bazični motivi koji treba da pokrenu domaća preduzeća da pređu na online komunikacije su:

- mogućnost uspostavljanja direktnih komunikacija sa potrošačima-korisnicima;
- globalna dostupnost i
- proširenje profitnih margina poslovanja.

Proces globalizacije intenzivira konkurenciju, tako da prisutnost na WEB-u postaje uslovom posedovanja konkurentskih prednosti domaćih preduzeća. Prihvatanje Interneta, međutim, ne znači samo biti povezan na mrežu. Da bi očekivani efekti ušteda, inovativnosti i uspešnijeg poslovanja bili ostvareni u praksi neophodno je postaviti prave strategije e-promena i obezbediti miran prelaz iz tradicionalnog poslovanja u novu mrežnu ekonomiju. Povećana transparentnost tržišta, niske barijere ulaska i direktna komunikacija između kupca i snabdevača, uslovljavaju dramatične promene u svetskoj ekonomiji, što domaća preduzeća moraju pravovremeno shvatiti i na pravi način pristupiti implementaciji e-poslovanja u praksi.

Svi ovi izazvovi ne mogu biti savladani ni brzo, ni lako, ni jeftino, tako da se međunarodna finansijska i tehnička pomoć izkazuje kao neophodnost i kao značajan put ka smanjenju razvojnih i svih drugih razlika na relaciji Srbija-ostatak sveta i ujedno predstavljaju važan segment procesa prilagođavanja srpske privrede budućim uslovima poslovanja na jedinstvenom tržištu Evropske unije.

Slobodan Karanović, zamenik predsednika upravnog odbora Udruženja e-Razvoj i direktor Gradskog zavoda za informatiku i statistiku Uprave grada Beograda, jednog od pokrovitelja konferencije, imao je izlaganje na temu: **Značaj ulaganja u informaciono-komunikacione tehnologije za razvoj informacionog društva**.

U svom izlaganju on je ukazao na važnost IKT polazeći od činjenica da IKT nudi širok spektar specifičnih prednosti koje se ogledaju u povećanju efikasnosti i produktivnosti, deljenju i skladištenju informacija, kvalitetnijoj komunikaciji, brznoj akumulaciji, širenju i primeni znanja, omogućavanju primene novih metoda rada i stvaranju mogućnost za umrežavanje. Takođe je istakao da Informaciono-komunikacione tehnologije (IKT) predstavljaju jedan od najvažnijih faktora koji mogu ubrzati tranziciju u regionu i trasirati glavni put razvoja mrežne ekonomije i informatičkog društva kojim možemo dostići razvijenost zapadno-evropskih standarda. U daljem izlaganju je istakao da je IKT potrošnja važan indikator ulaganja u IKT tržište i prezentovao je uporedni pregled stanja u Srbiji sa zemljama u okruženju kroz dva najznačajnija pokazatelja kojima se indeksira razvijenost IKT-a Networked Readiness Index (NRI) i Information Society Index (IDC).

Zemlja	NRI Rang 2005	NRI Rang 2007–2008	NRI rang 2008–2009	NRI rang 2009–2010
Slovenija	35	30	31	31
Hrvatska	57	49	49	51
Crna Gora			71	42
Makedonija	82	83		73
Srbija			84	84
Bosna i Hercegovina	97	95	106	110
Srbija i Crna Gora	80	-		

Na kraju izlaganja istakao je da je veoma važno istrajati na modernizaciji državne uprave, lokalne samouprave i javnih poduzeća, posebno na nužnosti informacionih tehnologija u svakodnevnom poslovanju. Da je potrebno baviti se kontinuiranim investicijama u informaciono-komunikacione tehnologije, da je potrebno značajno povećati operativne uštede te kvalitet javnih usluga građanima i preduzetnicima. Racionalnim investiranjem u informaciono-komunikacione tehnologije kreirati strategije informatizacije pojedinih organa vlasti, dodatno ojačati transparentnost i kvalitetno planiranje nabavki i težiti ka brzo vidljivim rezultatima kroz racionalizaciju poslovanja, težiti kratkim rokovima povrata uloženi sredstava, te stvaranje nove vrjednosti

ULAGANJA U IKT POTREBNO JE STRATEŠKI DONOSITI POSEBNO U SADAŠNJOJ FAZI DOBIJANJA KANDIDATURE ZA EU GDE NE POSTOJE ADMINISTRATIVNE PREPREKE e-POSLOVANJU.

Vladimir Knežević, predstavnik kompanije Microsoft, jednog od zlatnih sponzora konferencije, imao je izlaganje na temu: **IT budućnost je u "Cloud" sistemima.**

U svom izlaganju on je ukazao na moguće načine primene „Cloud computing“ tehnologija. U svetlu najava velikih kompanija da se intenzivno radi na razvoju Cloud rešenja, kompanija Microsoft sa pravom može da se pozicionira kao jedina kompanija koja se već dugo bavi cloud tehnologijama i koja može da ponudi ceo portfolio cloud servisa. Microsoft krajnjim korisnicima nudi mogućnost izbora okruženja. Taj koncept se naziva Software + Servis, upravo iz razloga što krajnji korisnici žele fleksibilnost, veći nivo upravljivosti kompjuterskih sistema i zaštite. Shvatajući savremene zahteve tržišta, ali i krajnje potrebe korisnika, Microsoft nudi potpunu paletu proizvoda kroz tri vrste cloud servisa: Infrastruktura kao servis, Platforma kao servis, Software kao servis.

Primena cloud servisa nije nepoznanica, šta više, cloud servisima smo okruženi uveliko. Počevši od distributivne mreže struje, vodovoda, telefonskih servisa itd. jasno je da je bilo samo pitanje vremena kada će se kompjuterski sistemi naći u cloud ponudi, dostupni kao servis. Danas je to moguće. Ukoliko krajnji korisnik želi da naruči servis, on to može uraditi, bilo da mu je potrebna infrastruktura (serveri, ruteri, mreže), bilo da mu je potrebna platforma (operativni sistemi, baze podataka, razvojno okruženje za aplikacije), ili pak same aplikacije.

Cloud computing servisi se dele na Privatne i Javne cloud servise. Ukoliko se korisnik odluči da infrastrukturu podigne kod sebe, tako što će primeniti najnaprednije tehnologije virtuelizacije i alate za upravljanje, onda ćemo takve cloud servise nazvati privatnim cloud servisima, jer oni potpuno posvećeni i u celokupnoj kontroli samog korisnika. U slučaju da se korisnik odluči da servis dobije od strane kompanija koje nude ovakvu vrstu usluga, onda ćemo taj servis nazvati javnim cloud servisom. Microsoft dozvoljava krajnjim korisnicima da prave hibridna okruženja tj. da kombinuju po svojoj volji privatno i javno cloud okruženje bez ikakvih ograničenja.

Postoji još jedna podela cloud servisa, komercijalni i korisnički cloud servisi. Microsoft kompanija nudi svojim krajnjim korisnicima besplatne verzije korisničkih cloud servisa već dugi niz godina. Navedimo primer Hotmail-a, koji zapravo predstavlja mail servis u cloud-u. Postoji od 1997. godine i predstavlja najčešće korišćeni korisnički cloud servis. Blizu 400 miliona otvorenih naloga na Hotmailu danas postoji, što značajnije prevazilazi cifru svih konkurenata koji nude ovakvu vrstu cloud usluga. Komercijalni cloud, ne predstavlja konceptualno drugačiji pristup, samo je publika kojoj se cloud servis provajder obraća poslovno orijentisana. S tim u vezi, Microsoft nudi napredna rešenja iz oblasti bezbednosti, zaštite i dostupnosti svih cloud servisa

Bez obzira koju vrstu usluge odabrali, cloud computing servisi se danas ne mogu zamisliti bez primene naprednih tehnologija virtuelizacije. Virtuelizacija je osnov svakog modernog informaciono-tehnološkog sistema. Microsoft vidi virtuelizaciju kroz četiri osnovna modela, i kao takav Microsoft postoji jako dugo na tržištu virtuelizacionih rešenja:

- Server virtuelizacija – konsolidacija servera
- Desktop virtuelizacija
- Virtuelizacija aplikacija
- Prezentaciona virtuelizacija

Primena ovih tehnologija omogućava Microsoftu da ponudi najbolje platformske servise. Upravo zbog toga, Microsoft je danas spreman da ponudi razvojna okruženja u cloud-u, baze podataka, pa i same operativni sisteme. Danas kompanije vrlo jednostavno mogu naručiti platformu kroz javni cloud servis i da pri tome ostvare značajne uštede. Sa ekonomske strane koncept cloud servisa je očigledan, zato što kompanija nema početnih troškova investija u infrastrukturu, održavanje, nadogradnju, jer kroz cloud servis je oslobođena ovih troškova. Glavna prednost Cloud Computing servisa je ta, što kompanije imaju mogućnost da plaćaju samo one servise koje koriste, kada ih koriste i koliko ih koriste. Jednostvano uštede i povraćaj investicije su odmah vidljivi.

Najčešće pominjano pitanje je pitanje sigurnosti i zaštite podataka. Microsoft je uveliko investirao u pravljenje svojih geo-klastera koji se nalaze na skoro svim kontinentima tako da su svi podaci i

aplikacije potpuno bezbedni, uvek dostupni krajnjim korisnicima, uz maksimalnu sigurnost. Takođe, ovo potvrđuje i SLA (Service Level Agreement) koji Microsoft potpisuje sa svojim korisnicima, nudeći maksimalno obezbeđivanje servisa koje je kompanija platila.

Dve osnovne ponude koje kompanije mogu da dobiju su Azure (Windows, SQL u cloudu) koji predstavlja Platformu kao servis u cloudu, i Office 365 koji predstavlja Software kao servis. Office 365 je dolazeća verzija Microsoft Cloud ponuda, koja će dati krajnjim korisnicima mogućnost da nesmetano i bez ikakve razlike u odnosu na lokalnu upotrebu unutar svoje mrežne infrastrukture, koriste Office aplikacije (poput Worda, Excel-a, PowerPointa...) a da im za to treba samo pretraživač, poput (Internet Explorera ili nekog drugo pretraživača). Ovaj paket će dodatno korisnicima pružiti mogućnost da koriste mail, razmenjuju poštu, dokumente i informacije na portalu, započinju live meeting sesije, instant messaging itd.... Office 365 se očekuje da će biti dostupan u Srbiji u prvoj polovini kalendarske 2012. Već danas u svetu postoje mnogi korisnici koji zadovoljno koriste Microsoft javne servise, poput Coca Cola Enterprises, Starbucks Coffee Company, Siemens, Philips i mnogi drugi.

Goran Vasić, član upravnog odbora Udruženja e-Razvoj i predstavnik kompanije Telenor Srbija, imao je izlaganje na temu: **Regulacija i liberalizacija tržišta telekomunikacija**.

U svom izlaganju on je istakao da novi Zakon o elektronskim komunikacijama (ZEK) predstavlja značajan korak u pravcu liberalizacije tržišta. Usvajanjem novog ZEK-a juna 2010. godine ide se u pravcu usaglašavanja zakonodavstva Srbije sa regulatornim okvirom Evropske unije iz 2003. i delimično iz 2009. godine.

Naime, RATEL i Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo (ukinuto odlukom Vlade Republike Srbije, a formirana Uprava za digitalnu agendu) imaju rok od godinu dana od donošenja ZEK-a, odnosno do 8. Jula 2011. godine, da usvoje podzakonska akta: RATEL mora usvojiti 35 pravilnika.

Goran Vasić je posebno istakao da novi ZEK daje pravo obavljanja delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja, čime je svim zainteresovanim učesnicima na tržištu olakšano otpočinjanje i pružanje usluga elektronskih komunikacija. Usvajanje Pravilnika o uslovima za obavljanje delatnosti elektronskih komunikacija po režimu opšteg ovlašćenja od strane RATEL-a nalazi se u završnoj fazi.

Takođe, usklađivanje (rebalancing) cena fiksne telefonije predstavlja osnovnu prepreku za stimulisavanje konkurencije, nove investicije i dostizanje potpune liberalizacije tržišta.

Kada se govori o regulaciji i liberalizaciji tržišta telekomunikacija koncept značajne tržišne snage (ZTS) mora se uzeti u razmatranje, jer je to jedan od najvažnijih elemenata regulatornog okvira elektronskih komunikacija Evropske unije pošto podrazumeva nametanje obaveza operatoru sa ZTS što predstavlja ključ za uvođenje konkurencije i stvaranje uslova za potpunu liberalizaciju tržišta. Prema našim saznanjima, RATEL trenutno sprovodi analizu relevantnih tržišta i u planu je da se što pre objave rezultati pomenute analize i da se odrede operatori sa značajnom tržišnom snagom za svako od relevantnih tržišta kako bi se i nametnule obaveze operatoru sa ZTS u cilju uklanjanja strukturnih, regulatornih i drugih trajnijih prepreka koje onemogućavaju ulazak novih konkurenata, na kome nije moguće obezbediti razvoj delotvorne konkurencije bez prethodne regulacije.

Goran Vasić je u nastavku dao pregled koraka i aktivnosti koje RATEL mora sprovesti u postupku nametanja obaveza operatoru sa ZTS:

1. RATEL je dužan da do jula 2011. godine utvrdi da li postoje strukturne, regulatorne i druge trajnije prepreke koje onemogućavaju ulazak novih konkurenata, na kome nije moguće obezbediti razvoj delotvorne konkurencije bez prethodne regulacije, na jednom od sledećih relevantnih tržišta:
 - maloprodajno tržište pristupa javnoj telefonskoj mreži;
 - veleprodajno tržište originacije poziva u javnoj telefonskoj mreži;
 - veleprodajno tržište terminacije poziva u javnoj telefonskoj mreži;
 - veleprodajno tržište (fizičkog) pristupa elementima mreže i pripadajućim sredstvima (uključujući deljeni i potpuni raščlanjeni pristup lokalnoj petlji);
 - veleprodajno tržište širokopojasnog pristupa;
 - veleprodajno tržište iznajmljenih linija;
 - veleprodajno tržište terminacije poziva u mobilnoj mreži.
2. RATEL je dužan da, u roku od šest meseci od dana objavljivanja izveštaja o izvršenoj analizi relevantnih tržišta, odredi operatora sa ZTS i nametne mu neke od sledećih obaveza:
 - objavljivanja određenih podataka (transparentnost);
 - nediskriminatornog postupanja;
 - računovodstvenog razdvajanja;
 - omogućavanja pristupa i korišćenja elemenata mreže i pripadajućih sredstava;

RIO Mobile	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗
RUO	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✗	✗
Wholesale broadband access (WBA)	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✓	✗
Wholesale line rental (WLR)	✗	✓	✗	✗	✗	✗	✗	✗
MVNO	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✓
National roaming	✓	✓	✗	✗	✓	✗	✓	✗
Regulatory cost accounting (LRIC) – fixed	✗	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Regulatory cost accounting (LRIC) – mobile	✗	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Legend: ✓ implemented - ✗ not implemented - * commercial offer								

**Cullen International je konsultantska kuća unajmljena od strane Evropske komisije za praćenje razvoja tržišta elektronskih komunikacija u 8 zemalja jugoistočne evrope koje su prepoznate kao potencijalni kandidati za članstvo u Evropskoj uniji. www.cullen-international.com*

Iz datog pregleda može se zaključiti da većina regulatornih preduslova koji bi omogućili uvođenje konkurencije i liberalizaciju tržišta nisu usvojeni u Republici Srbiji. Shodno tome, Goran Vasić je istakao nadu da će RATEL i Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo (ukinuto odlukom Vlade Republike Srbije, a formirana Uprava za digitalnu agendu) uložiti veliki napor u cilju usvajanja gore navedenih predloga i regulatornih mera kako bi se stvorili neophodni uslovi za liberalizaciju i stvaranje konkurencije.

Saša Petrović, predstavnik kompanije MFC Mikrokomerc, jednog od zlatnih sponzora konferencije i članice Udruženja e-Razvoj, imao je izlaganje na temu: **Značaj upravljanja dokumentima za razvoj malih i srednjih preduzeća.**

U svom izlaganju on je ukazao na nesumnjiv značaj u razvoju naše privrede pripada malim i srednjim preduzećima. Na to jasno ukazuju neki svetski i domaći parametri. Naime, 99% privrede EU čine mala i srednja preduzeća, koja obezbeđuju 60% bruto društvenog prihoda, i radno angažuju 2/3 od ukupnog broja zaposlenih, te kao takva predstavljaju motor ekonomskog razvoja tih zemalja. Njihov razvoj se podstiče kroz jasne dugoročne strategije nacionalnih Vlada.

U Srbiji su SME takođe prepoznata kao ključni potencijal za razvoj naše privrede i kao takva predstavljaju ključni potencijal, koji doprinosi njenom ubrzanom razvoju. Iako se trenutno sredstva koja podstiču njihov razvoj obezbeđuju u nedovoljnom obimu, ona doprinose porastu zaposlenosti i kroz „preuzimanje“ radne snage koja je ostala bez posla, uglavnom u društvenim preduzećima, koja su kao takva prestala da postoje ili je njihovo pozitivno poslovanje ozbiljno ugroženo.

Mala i srednja preduzeća su u našoj zemlji opterećena nizom problema – ograničenim ljudskim, tehničkim i finansijskim resursima, ali i nedovoljno kvalitetnim menadžmentom, nepostojanjem definisanih i uvedenih standarda poslovanja, što za posledicu ima nezadovoljavajući kvalitet proizvoda i usluga, čime umanjuju svoju konkurentnost na domaćem i ino tržištu.

Tome doprinose i nedovoljno podsticajne zakonske regulative, odnosno nedovoljna podsticajna finansijska sredstva od strane države, mada ona u ograničenom obimu ipak postoje.

Poslovanje malih i srednjih preduzeća može se unaprediti kvalitetnim i stručnim kadrom, modernizacijom načina poslovanja, a kao bitan segment te modernizacije je i savremeni pristup u upravljanju dokumentima.

Domaće softversko rešenje koje pokriva problematiku elektronskog upravljanja dokumentima je Spider.NET, vlasništvo kompanije MFC Mikrokomerc iz Beograda, registrovano kao takvo u Zavodu za intelektualnu svojinu Republike Srbije. Softverski sistem za elektronsko upravljanje dokumentima Spider.NET, po svim svojim funkcionalnostima nimalo ne zaostaje za drugim svetskim softverskim rešenjima. Naprotiv, obrada, čuvanje i korespondencija poslovne dokumentacije je organizovana kroz dva osnovna modula – e@rhiva (repozitorijum dokumenta) i DocFlow (upravljanje dokumentima), na jednostavan, brz, bezbedan, efikasan i ekonomičan način.

Dokumentacija koja se posle postupka digitalizacije (skeniranja) prevede u elektronsku formu, kroz definisane elektronske poslovne procese, može se procesuirati kroz sve radne faze procesa, sa svim aktivnostima nad dokumentima koje su definisane u skladu sa postojećim procedurama i pravilima njihove obrade. Dokument se kroz poslovni sistem kreće u elektronskoj formi, a papirni original se odlaže i čuva, čime se štiti od oštećenja i gubljenja. Posle obrade, elektronski dokumenti se odlažu u repozitorijum dokumenata, gde se naknadno mogu pretraživati, uz pomoć nekoliko moćnih načina pretrage. Svaki elektronski dokument u sistemu Spider.NET je opisan ključnim rečima (metapodacima/anotacijama) koje ga definišu, i digitalnim slikama originalnog papirnog dokumenta, odnosno izvorno kreiranim elektronskim fajlovima (word, excel, pdf ...). Sistem

omogućava upravljanje dokumentima u intranet i internet okruženju, uz funkcionalnosti elektronskog potpisivanja, dodeljivanja 'vremenskog žiga', verzioniranja dokumenata i sl.

Prednosti elektronskog načina upravljanja dokumentima ogledaju se u pružanju mogućnosti korisnicima da svoje osnovne delatnosti obavljaju na jedan brži, bezbedniji i efikasniji način.

Ulaganja u ovakve sisteme predstavljaju isplativu investiciju, posebno za mala i srednja preduzeća, jer omogućavaju uštede i do 80% u odnosu na klasičan način poslovanja, sa periodom isplativosti investicije od najviše 2-3 godine. Nesumnjivo je da će budućnost savremenog poslovanja, koje podrazumeva efikasnost, efektivnost i inovativnost kao preduslove opstanka na tržištu, biti u korelaciji sa opštom primenom softverskih sistema za upravljanje dokumentima, poput sistema Spider.NET.

Đorđe Đukić, predsednik JISA – Jedinственоg informatičkog saveza Srbije, jednog od pokrovitelja konferencije i članice Udruženja e-Razvoj, imao je izlaganje na temu: **Digitalna pismenost kao preduslov za razvoj informacionog društva**.

U svom izlaganju on je ukazao da je naša zemlja petostruko iza Evrope po digitalnoj kulturi i pismenosti njenih građana, a istovremeno i u istom odnosu po izgrađenosti optičkih mreža, da je sedmostruko iza Kosova, dvostruko iza Crne Gore a 20 puta iza Grčke i 14 puta iza Mađarske, kao naših prvih suseda.

Đorđe Đukić je analizirao strukturu investicija u informatičku obučnost i zaključio kako je u svim zemljama ministarstvo nadležno za razvoj ove grane ulagalo ogromna sretstva u digitalnu pismenost građana, sem našeg ministarstva koje se bavilo isključivo opremom i licencama, ali ne i obukom zaposlenih po evropskim standardima. Naveo je primera radi da je to kao kada bi Ministarstvo saobraćaja podelilo školama automobile i motore sa licenciranim registarskim tablicama, a pustilo ih da se uče vožnji samostalno po iskustvu na ulicama i putevima.

Đorđe Đukić je posebno istakao da su državni organi i ministarstva Srbije pa i kompletna Vlada Vojvodine sprovedli potpuno ili delimično u planovima, ECDL obuku osim bivšeg Ministarstva za telekomunikacije i informaciono društvo, koje nije publikovalo čak niti jedan plan aktivnosti vezan za evropsku standardizaciju informatičke obuke koju je zacrtala Evropska Komisija i EUPAN - evropska informatička mreža javne uprave, odnosno ECDL.

Prof. Dr Dragan Domazet, rektor Univerziteta Metropolitan, jednog od pokrovitelja konferencije, imao je izlaganje na temu: **Značaj i problemi obrazovanja za e-društvo**.

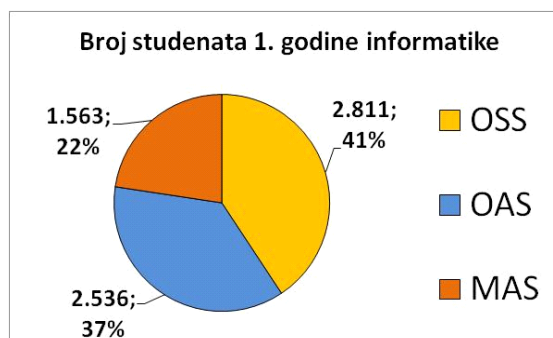
U svom izlaganju on je istakao da bez obzira na deklaracije i strateške prioritete, Srbija danas nije spremna da usmeri svoj razvoj kao informacionom društvu. Ovde se ta tvrdnja odnosi samo u odnosu na obrazovanje kadrova za informaciono društvo. Ovu tvrdnju argumentovao je sledećim činjenicama:

1. Malo je kvalitetnih VŠU u oblasti IKT i kvalitetnih studijskih programa
2. Mali se broj studenata školuje za IKT u visokom obrazovanju, a još manji je spreman za razvojne poslove
3. Programi informatike u srednjim školama su neodgovarajući, a treba ih i proširiti (a postoje čak predlozi da se smanje?!).
- 4.

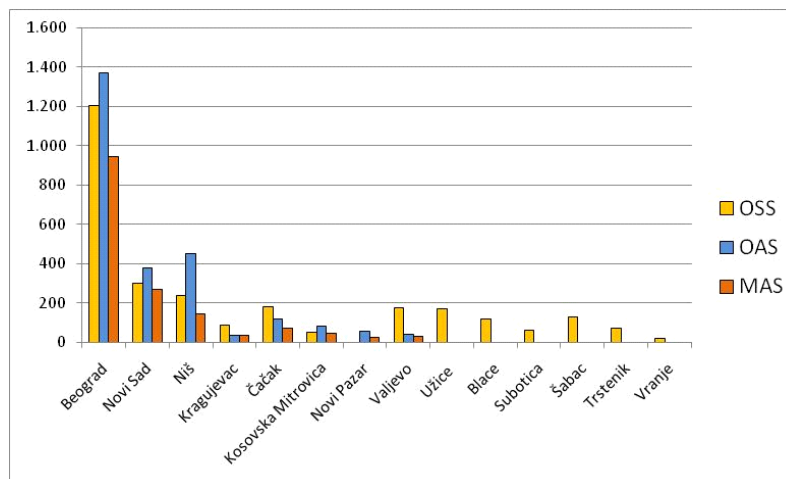
Prof. Dr Dragan Domazet je naglasio da nema informacionog društva sa IKT nepismenim stanovništvom i da nema IKT industrije, bez vrhunskog IKT obrazovanja na univerzitetima.

Specijalno za potrebe svog izlaganja na Konferenciji e-Razvoj 2011 Prof. Dr Dragan Domazet je izradio izradio analizu trenutnih upisnih kapaciteta visokoškolskih ustanova za studijske programe iz informatike:

Na slici 1 prikazan je akreditovani kapacitet upisa u 1. godinu studija visokoškolskih ustanova u Srbiji danas. Kao što se vidi, prevladava niži nivo obrazovanja, tj. školovanje na programima osnovnih strukovnih studija (OSS), a ne na osnovnim akademskim studijama (OAS) ili master studijama (MAS).

Na slici 2 prikazan je lokacijski raspored studijskih programa iz informatike. Vidi se da su oni vrlo dominantno locirani u Beogradu, Novom Sadu i Nišu.

Slika 2

Po mišljenju Prof. Domazeta, stanje u obrazovanju IKT stručnjaka u visokom obrazovanju se ne može rešiti bez korenite reforme njegovog finansiranja. U skladu sa svojim potrebama i prioritetima, država bi trebalo da preko javnog konkursa deli vaučere (za besplatno studiranje) i kredite (sa povoljnim uslovima i sa početkom vraćanja po završetku studija) novim studentima sa kojim bi oni plaćali školarine. Na ovaj način, veći broj učenika bi se usmeravao na studije iz IKT ako bi za njih bile obezbeđeni veći broj vaučera (za bolje kandidate za upis) i kredita (za sve ostale). Zbog problema sa plaćanjem školarina, na privatnim visokoškolskim ustanovama kapaciteti su nedovoljno iskorišćeni (samo 9% studenata informatike studira na privatnim visokoškolskim ustanovama), iako su potrebe društva za inženjerima za IKT jasno izražene. Na ovaj način, jača konkurencija bi naterala i državne visokoškolske ustanove da ponude mnogo bolje programe iz IKT i podigao bi se kvalitet obrazovanja IKT inženjera u Srbiji. Ako bi studenti IKT dobijali od države vaučere i kredite, onda bi porastao interes za studiranje IKT, što bi povećalo broj IKT inženjera u budućnosti, a to je preduslov za razvoj IKT industrije u Srbiji, kao i većeg i efikasnijeg korišćenja IKT u društvu.

Prof. Dr. Aleksandar Jovanović, dekan Učiteljskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, jednog od pokrovitelja konferencije i članice Udruženja e-Razvoj, imao je izlaganje na temu: **Mesto i uloga učitelja u informacionom društvu**.

U uvodnom delu svog izlaganja, pored kratkog istorijata obrazovanja učitelja u Srbiji, prof. Jovanović je skrenuo pažnju na postojeći IKT sistem Učiteljskog fakulteta. Istaknuto je da pored savršene mrežne infrastrukture, Učiteljski fakultet jedini na Beogradskom univerzitetu koristi i prednosti sopstvenog kompletnog VoIP telekomunikacionog rešenja, prvenstveno kroz Call Centar.

Tokom izlaganja bilo je reči i o dugogodišnjoj uspešnoj saradnji Učiteljskog fakulteta sa kompanijom Microsoft i to u nekoliko aspekata:

1. Kompanija Microsoft je prepoznala želju Učiteljskog fakulteta da se nastava maksimalno osavremeni pa je uključila fakultet u MSDN Academic Alliance;
2. Učiteljski fakultet je jedini društveni fakultet koji participira u programu Microsoft IT Academy;
3. Kompanija Microsoft i Učiteljski fakultet su autori projekta „ASK – Antologija Srpske Književnosti“ koji je stavio besplatno na raspolaganje oko 200 dela najvećih srpskih knjiga na adresi www.ask.rs. Ovaj projekat prof. Jovanović je nazvao zadužbinom Učiteljskog fakulteta i kompanije Microsoft.

Govoreći o studentima Učiteljskog fakulteta prof. Jovanović je naglasio da oni imaju dva informatička predmeta:

1. Pedagošku informatiku;
2. Obrazovnu tehnologiju.

Sva korespondencija između studenata i nastavnika se obavlja elektronskim putem. Studenti, takođe, sve pripreme za časove, diplomatske i seminarske radove, realizuju i distriburiraju do finalne verzije u elektronskom formatu.

Kada je reč o nastavnicima istaknuto je osnovni način komunikacije isključivo elektronska pošta. Pored toga, za distribuciju materijala za sastanke i veće, koriste se javni direktorijumi i

materijal za sednice se već godinama unazad ne štampa čime se ostvaruje jako velika ušteda (otprilike 200 000 listova papira godišnje).

Tri glavna zaključka izlaganja bila bi:

- Studenti stečena znanja koriste u nastavničkom radu, ali se konstantno susreću sa problemom raznolike opremljenosti osnovnih škola;
- IKT sistem Učiteljskog fakulteta omogućuje izuzetno kvalitetnu komunikaciju STUDENT – PROFESOR;
- Kao rezultat primene IKT-a javljaju se mnogobrojne uštede (u vremenu, novcu, itd.).

Nenad Marinković, direktor RNIDS - Registra nacionalnog Internet domena Srbije, , jednog od pokrovitelja konferencije i članice Udruženja e-Razvoj, imao je izlaganje na temu: **Značaj nacionalnih internet domena u razvoju i popularizaciji informatičke pismenosti.**

Internet kao tehnologija sa kraja dvadesetog veka svoj puni rast doživljava u dvadeset prvom veku i zauzima sve važnije mesto u životu i poslovanju svih građana. Specifičan po tome što dozvoljava svim učesnicima da ispolje kreativnost, da ispune sadržaj po svojoj želji unutar definisanog okvira koji se zove IP adresa, internet domen i e-mail adresa, zahteva i specifičan pristup u regulativi i eksploataciji. Internet domeni kao virtuelni identitet pojedinaca i kompanija još uvek kod nas nisu prepoznati kao bitan činioac u kreiranju brenda i tržišnoj prepoznatljivosti. U Srbiji koja ima oko 300.000 registrovanih kompanija i samostalnih preduzetnika imamo svega oko 40.000 registrovanih nacionalnih domena koji svojom oznakom definišu poreklo i teritoriju od interesa za razvoj poslovanja. Velika većina internet korisnika za svoje elektronske adrese koriste domene svojih internet provajdera i reklamira njih umesto svoje kompanije. Još veći problem je primena globalnih internet domena kao što su .com, .net, .org gde ste jedan od preko 100 miliona jedinki i zovete se commercial, network ili organisation.

Da bi svaki građanin Srbije imao dostupne servise i usluge koje će mu pomoći da bez izlaska iz kuće uz identifikaciju elektronskim potpisom obavi mnoge aktivnosti zbog kojih je čekao u redovima u pošti, MUPu, Opštini, banci, prodavnicu ti servisi moraju biti dostupni na maternjem jeziku, sa ćirilicom tastaturom, sa nazivom poznate lokalne kompanije u nazivu Internet prezentacije. Da bi svi građani bili spremni da koriste servise moraju poznavati azbuku računarstva, interneta i aplikacija, a da bi kompanije razvile servise moraju znati da stvore i zastite svoje ime na Internetu, da urade svoje internet prezentacije , da svoje servise i proizvode učine dostupnim preko interneta, od prezentacije do naplate i isporuke istih. Proces stvaranja svega ovoga je dug i naporan proces koji se mora podržati na svim nivoima. Jedan od učesnika tog procesa jesu i Registri nacionalnih internet domena koji deo prikupljenih sredstava investiraju u razvoj interneta na teritoriji kojoj pripadaju.

Српски Интернет задатак 8. новембра 2010. године је Регистар ИДН - националног Интернет домена .СРБ. Јавно раскрива и промовира и промовира за државу и регистару .СРБ домена који се на званичној веб-страници и у друштву познати 2011. означиће се почетак регистрације.

За сваки ДОМЕН ИНТЕРНЕТОМАН!

Регистар Србије

- Идентитет
- Широки избор слободних назива домена
- Директан контакт са регистром
- Трострука редунанса базе података и кратко време опоравка
- Могућност учешћа у управљању кроз скупштину и локалну јавност
- Локално решавање спорова
- Примена националног писма на Интернету
- Повећање доступности Интернет сервиса

RNIDS kao registar nacionalnog internet domena 25% sredstava godišnje ulaže u popularizaciju i unapredjenje internet servisa. U toku 2010. 28 različitih projekata je sufinansirano sa nosiocima ideja, ukupno je angažovano oko 180.000 € u dinarskoj protivvrednosti kroz ove projekte, 18% od celokupnog prometa je ostalo Srbiji u vidu PDV-a a više od 100.000€ je investirano u infrastrukturu koja garantuje da će 99% vremena u toku godine internet domeni Srbije i servisi oslonjeni na njih funkcionisati besprekorno a svojim finansijskim sredstvima RNIDS garantuje da će narednih 10 godina biti ista ili bolja raspoloživost.

Da bi se obezbedila ovakva upotreba sredstava isključivo u svrhu razvoja i napretka interneta i internet usluga, registar je ustanovljen kao neprofitni nevladin fond u koji se udružuju privredni subjekti i koji svoj opstanak obezbeđuju kroz druge komercijalne aktivnosti. Na ovaj način preslikana je priroda Interneta koja omogućava kreativnost svim pojedincima i služi pre svega unapredjenju kvaliteta života svim građanima i manjim troškovima poslovanja kompanija, očuvanju kulture i identiteta pojedinaca, kompanija i nacije u celini.

РНИДС
Регистар националног
Интернет домена Србије

Разлике у односу на глобалне домене

- **Активности на развоју локалне Интернет заједнице:**
 - Подршка ИТ скуповима
 - Подршка развоју домаћих ИТ пројеката
 - Подршка активностима овлашћених регистара
 - Подршка развоју регулативе
 - Ширење и популаризација Интернет садржаја на српском језику
 - Рад у интересу локалне Интернет заједнице
 - Обезбеђује размену искустава са другим регистрима интернет домена

- **Пример неискоришћених предности**
office@erazvoj.com

Sve ove činjenice izdvajaju registre nacionalnih domena od globalnih internet domena koji svoju egzistenciju pre svega vide u komercijalnim servisima i sticanju i izdvajanju dobiti iz svog poslovanja.

Đuro Vojnović, član Udruženja e-Razvoj i predstavnik Privredne komore Srbije, jednog od pokrovitelja konferencije, imao je izlaganje na temu: **Značaj kvalifikovanih elektronskih sertifikata za elektronsko poslovanje.**

U svom izlaganju on je pored ostalog istakao da uštede koje privreda Srbije može ostvariti prelaskom na elektronsku komunikaciju sa državom i državnim organima mere se u stotinama miliona evra na godišnjem nivou. Naime, svaki privredni subjekat godišnje potroši 30 čovek/dana čekajući u nekom redu da bi predao neki papir na nekom šalteru. Uz saznanje da u Srbiji imamo registrovano 110.000 preduzeća i 220.000 preduzetnika uz malo matematike i prosečnu bruto platu od 300 evra dolazimo do sume od 135.000.000 evra koje se na godišnjem nivou izdvoji za plate zaposlenih koji čekaju ispred nekog šaltera. Međutim to nije sve, ako tome dodamo gužve u saobraćaju, pa cenu digitalizacije papirnih formulara, zagađenje životne sredine, izgubljene dobit, pokloni koji se nose sa sobom itd. dolazimo do sume od cca. 600.000.000 evra na godišnjem nivou.

Privredna komora Srbije je ponudila svim institucijama (Poreska uprava, RZZO, PIO, Carina itd.) da im bez nadoknade razvije softverska rešenja koja će im omogućiti da preko Portala PKS elektronski komuniciraju sa svojim klijentima, inače članicama PKS.

Na našu žalost i na štetu srpske privrede, gotovo nijedna državna institucija nije prihvatila ponudu

(osim Poreske uprave) pravdajući se da nemaju zakonsko pokriće za to, te da će samostalno razviti neophodne servise (i potrošiti milione eura budžetskih para). Razlog takvog stava državnih organa ne želimo da komentarišemo čitalac neka sam zaključiti!

Jelena Ivanković, član Udruženja e-Razvoj i predstavnik Privredne komore Beograda, jednog od pokrovitelja konferencije, imala je izlaganje na temu: **Uloga komorskog sistema u razvoju informacionog društva**.

U svom izlaganju ona je sistematski i sveobuhvatno obradila najvažnije aspekte značaja i ulogu komorskog sistema.

KOMORSKI SISTEM - NEOPHODAN ČINILAC RAZVOJA DRUŠTVA

Evropske privredne komore su najstarije i najrazgranatije u svetu, a pojedine su najveće na svetu. Već 400 godina komore afirmišu privredničke interese, a danas se uveliko bave i promocijom najmodernijih tehnologija, najbolje prakse i pružanjem raznovrsnih usluga. U Srbiji komorski sistem ima tradiciju od 153 godina, ustrojen je prema Zakonu o privrednim komorama i članstvo u komorskom sistemu je obavezno.

Efikasni komorski sistem je u svim uspešnim ekonomijama jedan od odlučujućih faktora usmeravanja privrednog napretka i stvaranja razvojne i prosperitetne poslovne klime. Komorski sistem u Srbiji, nakon brojnih iskušenja u jednoj od najdužih tranzicija ka modernom tržišnom privrednom sistemu, još uvek se kreće kroz evolutivna, ali i reformska prilagođavanja, kako bi što bolje servisirao potrebe i interese privrede. Gradualizam i proaktivnost u ovim zahvatima bitan su uslov očuvanja poverenja članstva i proširenja baze iz koje komore crpe inovacije za svakodnevno unapređenje svoje aktivnosti.

Eurochambres, sa sedištem u Briselu, kao najveća multiconacionalna poslovna mreža u Evropi objedinjuje oko 1200 komora i oko 14 miliona preduzeća. Ova asocijacija predstavlja interese komorskog sistema pred Evropskom komisijom, Evropskim savetom i međunarodnim institucijama. Komore najrazvijenijih evropskih zemalja imaju obavezno članstvo, odnosno predstavljanje javno - pravne institucije. Komore sa dobrovoljnim članstvom najviše pažnje poklanjaju efikasnom generisanju članstva i zastupaju samo njihove interese.

U ostvarenju misije da bude jedan od nezaobilaznih činilaca u kreiranju savremenog tržišnog privrednog ambijenta, poboljšanja investicione klime kroz partnerstvo sa republičkom, regionalnom i lokalnom upravom, komorski sistem koristi benchmarking sa partnerskim EU komorama, prvenstveno komorom Pariza, Hamburga, Milana, kao i sa Međunarodnom trgovinskom komorom i Eurochambres-om.

Nakon redukcije javnih ovlašćenja, komore u Srbiji okrenule su se produbljivanju usluga za članice, poboljšanju kvaliteta istih, internacionalizaciji poslovanja članica, organizovanju sajamskih nastupa, različitih vidova edukacije, uvođenju koncepta društvene odgovornosti kompanija, etičkog poslovnog ponašanja i očuvanja dobrih poslovnih običaja.

Kao partner države pri ostvarenju interesa privrede komore predlažu privredno sistemski rešenja na osnovu stavova i potreba privrede. Na značaju dobija posredovanje u oblasti međunarodnih ekonomskih odnosa, ekologije i usklađivanja razvoja granskih i regionalnih politika.

Grane sa velikim eksternim efektima su značajne za funkcionisanje cele privrede i za socijalnu stabilnost zemlje, zato komorski sistemi u Evropi na svim hijerarhijskim nivoima poklanjaju značajnu pažnju upravljanju velikim infrastrukturnim sistemima. U ostvarivanju razvojnih ciljeva zajednice u nekim zemljama komorama je dozvoljeno da se zadužuju kod banaka i fondova u cilju finansiranja velikih infrastrukturnih poduhvata.

Prodor informacionih tehnologija u sve sfere života postao je faktor uspešnosti komorskog sistema. Privredne komore raspolazu bazama podataka o registru ponude i tražnje listama proizvoda i firmi, berzi otpada, carinskim tarifama, tenderima i dr. Ove baze podataka elektronskim putem postaju dostupne raznim korisnicima za upotrebu u marketinške, poslovne i razvojne svrhe. Privredne komore podržavaju inovacije, učestvuju u afirmaciji patenata i nagrađuju najbolje inovacije i dostignuća, kako u nauci tako i u praksi.

NOV POGLED NA INOVACIJE

Inovacije doprinose razvoju preduzetničkog duha, iako na prvi pogled ne mora da izgleda da je tako. Samo ako postoji snažna i odgovarajuća javna podrška u smislu stimulativnog poslovnog okruženja koje obezbeđuju vlade svojim merama, inovacije u privredi mogu da se realizuju i da daju pun efekat.

Značaj malih i srednjih preduzeća (MSP) kao nosioca inovacija, u novije vreme raste pa se menja odnos prema njima. Tako dok je nekad inovativnost bila glavni atribut velikih centara za istraživanje i razvoj, sada je potrebno da se ona podrži kroz mere društvene akcije. Inovacije ne podrazumevaju samo ulaganje u nauku i tehnologiju, već i u nove proizvode i usluge, nove metode prodaje, nove prakse, uspešnije organizovanje radnog okruženja i razvoj poslovnih veza.

Značaj MSP se povećava jer veličina više nije ključni faktor rastućih prihoda (koji se sada lako postižu zadovoljavanjem potreba tržišnih niša), već specijalizacija, kojom se podiže agregatna

produktivnost. MSP su efikasna što se tiče inovacija i tehnologija koje su u povoju, a za koje veliki sisitemi nisu zainteresovani jer ne mogu adekvatno da ih unovče odmah (ima isplativih poslova koji već imaju ekonomiju obima i sigurno tržište). Ali distribucija MSP koji bi mogli da budu izvori ali i korisnici inovativnih tehnologija, nije ravnomerna, i nema ih mnogo. Zato državna politika treba da omoguću diferenciranje i adekvatnu podršku za svaki vid MSP. Zbog toga praćenje politike inovacija u MSP i pomoć pri njihovoj komercijalizaciji postaje jedan od značajnih poslova komora, jer su mala i srednja preduzeća kao članice komora najbrojnije.

MSP su oko 99% firmi u Evropi, a po zaposlenosti zauzimaju 2/3 tržišta rada, a po dodatoj vrednosti više od 50%. MSP su manje zastupljene tamo gde se zahteva veliko ulaganje u R&D na primer inovacije proizvoda, procesa proizvodnje, ne – tehnoloških inovacija. U Švedskoj samo 1 od 5 MSP uvode novi proizvod u poslednje 3 godine i povećavaju promet za 8%, dok je to u istom periodu učinilo 1/2 velikih firmi i povećale su promet za 14%.

Prepreke za inovativnost MSP mogu da budu i u njihovoj veličini, administrativnim barijerama i nalaženju finansija za start-up. Problemi nastaju i kada treba privući kvalifikovani radnu snagu i visoko obrazovane radnike, što lakše polazi za rukom velikim firmama. Rešenje za male i srednje firme je u uzajamnoj saradnji sa dobavljačima i kupcima, kada je reč o inovacijama. Takođe treba se uključiti u globalni protok znanja. MSP omogućuju znatno manju dodatnu obuku za zaposlene, nego veće firme.

Vlade bi trebalo da koncipiraju strategiju inovacija u sledećem:

- 1 promocija preduzetničke kulture i zakonskog okvira
- 2 povećati pristup MSP fondovima znanja
- 3 Ojačati preduzetnički ljudski kapital
- 4 Poboljšati okruženje za društvene inovacije

Kreiranje novih poslovnih poduhvata i inovacija u postojećim MSP treba da zauzme centralno mesto u strategijama za razvoj inovativnosti. MSP treba da budu agenti promena, i to kao mali, visoko inovativni centri i potencijalno brzo-rastuće firme.

DOPRINOS KOMORSKOG SISTEMA EKONOMIJI ZNANJA

U informacionom društvu kreiranje, distribucija, korišćenje i integracija informacija je značajna ekonomska, politička i kulturna aktivnost. U ekonomiji znanja kao u integralnom delu informacionog društva kreira se bogatstvo na osnovu ekonomskog korišćenja informacija. Industrija znanja ima pet sektora: obrazovanje, istraživanje i razvoj, mas mediji, informacione tehnologije i informacione usluge.

Obrazovanje - kroz koncept većitog učenja i učenja na poslu, putem "in house" obuka i stručnih konsultacija prema potrebama privrednika komore učestvuju u stalnom pomeranju granica znanja i njegove distribucije onim koji ga profitabilno koriste. Komore imaju aktivnu ulogu u inoviranju znanja i podizanju kompetettnosti menadžmenta. U novije vreme na značaju dobijaju veštine analiziranja okruženja i donošenja najboljih odluka, upravljanje konfliktima i promenama, za šta je potrebno stalno inovirati znanja kroz treninge i obuke koje omogućuju komore. Znanje brzo zastareva i njegovo stalno unapređenje je imperativ. Privredne komore imaju značajnu ulogu u ovom procesu kroz licenciranje kadrova. Licence podležu obnavljanju u određenim vremenskim periodima kako bi se poboljšao kvalitet vršenja pojedinih funkcija i zanimanja.

XXI vek je vek ekonomije znanja, što je promenilo ne samo to ko inovira, već i kako inovira. Praksom outsourcing-a proizvodnja se izmešta u zemlje sa jeftinom radnom snagom, povećava se specijalizacija i firme se više vezuju za lokalne resurse znanja i kapacitete. Značaj znanja kao faktora proizvodnje raste. Neke od ideja koje vuku ekonomski rast nastaju u velikim firmama, kao rezultat naučno istraživačkih dostignuća, ali njihov kapacitet da daju pun efekat zavisi od preduzetničkih veština da komercijalizuju izum kroz transfer znanja i spin-off aktivnosti. Netehnološke inovacije organizacione i menadžerske prirode su važene za MSP. Nestaju monopoli znanja koje su imale velike firme, laboratorije i univerziteti zahvaljujući protoku informacija, saradnji privrede i akademske javnosti, business angels ...

Konvencionalni mas mediji i internet svakim danom oblikuju javno mnjenje. Internet omogućava interaktivan pristup sadržajima i međusobnu komunikaciju i postaje tržišni medij bitno različit od klasičnog komercijalnog okruženja. Sa namerom da pomogne firmama da se što bolje pozicioniraju u dinamičnom okruženju komora ne samo vrši edukaciju vezano za korišćenje ovih spona sa javnošću, već aktivno pomaže firmama da osmisle web prezentacije, marketing mix i koriste on - line servise. Internet kao medij i kao tržište stavlja potrošače u aktivnu ulogu gde oni putem pretraživanja i sistematizacije informacija prave svoje izbore. Informacija preko interneta dobija se brže, jeftinija je i potpunija samim tim i marketinški efikasnija.

DOPRINOS KOMORSKOG SISITEMA RAZVOJU INFORMACIONOG DRUŠTVA

Informaciono komunikacione tehnologije danas su jedna od ključnih tačaka za ubrzanje modernizacije i uvođenje inovacija u kompanijama. Zbog toga u komorskom sistemu Srbije promoviramo razvoj informaciono komunikacionih tehnologija kao osnovnu polugu konkurentnosti.

Pristup modernim informacionim tehnologijama uslovio je kvalitativno unapređenje menadžmenta i poboljšanje konkurentnosti. Razvoj malih i srednjih preduzeća zavisi od primene i usvajanja ovih tehnologija kao strateških alata za postizanje profita i efikasnosti. Da bi ostvarila ovaj cilj komora organizuje informativne aktivnosti kako bi se IT uspešno koristile, kroz konferencije, tematske vodiče i samoocenjivanje firmi sa projektnom orijentacijom na rezultat, nudimo konsalting kako bi poslovni ljudi identifikovali postupke i projekte koji im obezbeđuju najbolje korišćenje šansi na tržištu.

Internet kao kanal poslovne komunikacije nameće izazove sigurnosti informacija. Komora pomaže da se unapredi poverljivost, integritet i dostupnost informacija i usluga kroz digitalne sertifikate, koji garantuju sigurnost informacija, transakcija i procedura koje se obavljaju on-line. Od 2009. godine, Sertifikačno telo Privredne komore Srbije izdaje kvalifikovane elektronske sertifikate namenjene svim učesnicima elektronskog poslovanja u Republici Srbiji.

Elektronsko bankarstvo ima niz prednosti za klijente i za banke u odnosu na konvencionalne bankarske usluge; osnovne su brzina i efikasnost. Komorski sistem putem stalne edukacije o korisnosti ovih servisa otklanja dileme prevashodno vezano za nedovoljnu informisanost korisnika o mogućnostima i bezbednosti on - line plaćanja. S druge strane komore organizuju obuku i za bankare upoznavajući ih sa najboljim tehnološkim inovacijama u bankarstvu i procedurama vezano za sprečavanje pranja novca i identifikaciju klijenata. U svim ovim segmentima informacione tehnologije imaju ključni značaj, a komorski sistem kao servis privrede, i partner u uređenju privrednog sistema doprinosi distribuciji znanja i omogućuje interaktivnost nauke i prakse.

Težište budućih aktivnosti komora su ne samo edukacija već i oblast planiranja kadrova, na osnovu poznavanja specifičnih potreba privrede. U tom smislu komorski sistem razvija partnerske odnose sa visokim školama i resornim ministarstvima, povezuje IKT firme sa potencijalnim poslovnim partnerima i omogućuje lakše zapošljavanje stručnjaka za kojim IKT sektor ima potrebe. Organizuju se za potrebe privrede stručni seminari, okrugli stolovi, simpozijumi i konferencije, uspostavlja se i neguje saradnja sa IT udruženjima u regionu i EU, radi lakše primene standarda i propisa u oblasti IKT.

Zaštita intelektualne svojine postaje oblast gde komorski sistem takođe promovira poslovanje prema EU standardima u saradnji sa institucijama koje se bave zaštitom ovih prava, jer je poštovanje intelektualne svojine u današnje vreme tehnoloških inovacija ne samo zakonska obaveza već i merilo zrelosti društva da se uključi u globalne tokove informacija, kapitala i tržišta.

Uključivanje komorskog sistema u nove poslove koje diktira promena okruženja, inovacije i glad za informacijama nameće nove izazove tradicionalnoj instituciji kakav je komorski sistem. Komore u svetu su dobro umrežene i evoluiraju kao sistem, pri tome faktor njihovog opstanka biće korisnost za privredu, orijentacija na projekte i partnerstvo sa članicama. Zbog toga se i komorski sistem Srbije prilagođava u smislu nalaženja novih načina da se članicama pomogne da se što lakše uključe ne samo u domaće već i globalne tokove.

Drago Samardžić, direktor kompanije Coming, jednog od sponzora konferencije i član upravnog odbora Udruženja e-Razvoj, imao je izlaganje na temu: **Virtuelna infrastruktura kao osnova "Cloud" infrastrukture**.

U svom izlaganju je istakao da se preduzeće COMING od 2006. godine bavi virtuelizacijom, tehnologijom koja je izvela jednu veliku revoluciju u informacionim tehnologijama. To je jedna od najvećih revolucija u zadnjih 30 godina koja je imala veliki uticaj na promenu filozofije i način rada u IT-u.

Sve više raste kompleksnost savremenog biznisa i njegovi zahtevi prema IT-u. Konkurencija među preduzećima je sve veća i zadatak IT-a je da svoj doprinos tom biznisu. Globalizacija je uticala da sve firme budu maksimalno umrežene i da se na tržištu obezbedi kompletno umrežavanje. Svedoci smo jednog eksponencijalnog rasta broja korisničkih aplikacija, tj. servisa kako ih sve više zovemo i obima podataka. U zadnjih 15 godina rast obima podataka u informacionim sistemima je porastao 50.000 puta.

Šta su ograničenja? Treba da se održi stabilnost poslovanja u uslovima krize i pritisak da se troškovi smanje. Svi smo svesni da se budžeti u IT-u sve više smanjuju. Od IT-a se traži da sa manje para uradi više.

Virtuelizacija je upravo izrasla na takvim zahtevima. Zaključeno je da se IT resursi neefikasno koriste. Jedan fizički server je na primer bio iskorišćen negde oko 5%, a danas je to još i manje, pošto je rast zahteva aplikacija znatno sporiji od rasta performansi mašina. Imamo situacije da se resursi današnjih servera koriste i manje od 1%.

Infrastruktura je neoptorna na otkaze. Tako da kada vam strada server, strada i aplikacija instalirana na tom serveru. Infrastruktura je uglavnom energetski neefikasna, te je ogromna potrošnja struje u data centrima koji rade neprekidno 24 sata na dan. Procedure i alati za upravljanje data centrima su takođe neefikasni. Potreban je veliki broj visokostručnih ljudi za održavanje takvih data

centara. Ali vrlo često se dešava da jedan mali data centar ne može da ima sve potrebne ljude i sva znanja za normalno funkcionisanje data centra. Izazovi što se tiče bezbednosti su veliki.

IT proizvodi su sve dostupniji i jeftiniji. Prisutna je sveopšta povezanost servisima. Virtuelizacija je omogućila da je IT infrastruktura postala pouzdana, fleksibilna i jeftina, što je osnova za Cloud infrastrukturu. Cloud računarstvo je filozofija koja je omogućila da vi sada možete da iznajmljujete svoje servise, da ih postavljate da rade na nekom hosting centru, a vas interesuje samo funkcionalnost vaših aplikacija, a ne interesuje vas ni hardver ni softver. Dakle iznajmljujete resurse.

Šta donosi virtuelizacija i virtuelna infrastruktura danas? Tu se izdvaja hardverski sloj na kojem se nalaze serveri. Na hardverski sloj se naslanja virtuelna infrastruktura koja odvaja aplikativni deo od hardverskog dela. Aplikativni deo sada radi i živi nezavisno od hardverskog dela. Ako strada hardverski deo, virtuelna infrastruktura će omogućiti da aplikativni deo nastavi nesmetano da radi na nekom drugom serveru bez ikakvih smetnji i poremećaja u radu aplikativnog dela.

Na jednom serveru je moguće sada da istovremeno radi veći broj aplikacija, tj. servisa koje su potpuno odvojene jedna od druge, inkapsulirane, i nemaju nikakav uticaj jedna na drugu, čak ni mogućnost bilo kakvog međusobog zaražavanja itd. što je za Cloud vrlo važno. Neko će pitati: kako ću ja da dam da moja aplikacija radi na serveru gde se nalazi aplikacija konkurentske banke. To je pitanje bezbednosti i ono je primenom virtuelizacije definitivno rešeno.

Automatizacija je jedna od stvari koju je donela virtuelna infrastruktura. Smanjena je i do 50% potreba za nekim suvišnim aktivnostima.

Preduzeće COMING je lider u oblasti virtuelne infrastrukture i usluga na tržištu. COMING je uradio preko 70 projekata iz te oblasti i svuda se trudio da pruži maksimalno dobro rešenje, da se korisniku uštedi u investicijama bar 50% na fizičkoj infrastrukturi, preko 70% na operativnim troškovima počev od energije pa do ljudskih resursa. COMING je radio za Telekom, za 15 banaka, za mnoga proizvodna preduzeća, državnu upravu itd., a trenutno je u toku rad na 20 projekata koji se tiču trenutno ugalvom konsolidacije test okruženja. Gotovo niko se nije opredelio za virtuelizaciju sve dok se nije uverio da to okruženje radi. Obično se testiranje obavlja na nekoliko aplikacija koje korisnik daje da bi se ispitalo da li sve pouzdano i bezbedno funkcioniše, da li mogu da se obezbede uštede itd. i tek nako toga pošto se osvedočio da to radi, korisnik se opredeljuje za konsolidaciju infrastrukturnih servisa. Na primer u jednoj banci u kojoj je COMING radio, konsolidovano je preko 85% servisa, gde je umesto 250 fizičkih servera koji su radili u klasičnoj infrastrukturi taj broj sveden sada na samo 4 fizička servera koji rade u virtuelnoj infrastrukturi. To je velika stvar kada ste u situaciji da možete da isključite 250 servera koji su do tada trošili struju, neko je morao da brine o njima, da ih popravljaju itd. U toj banci su jednog dana uočili da jedan od 4 servera u virtuelnoj infrastrukturi ne radi, ali da sve aplikacije rade. Šta se to desilo? Jedan server je zaista stradao, ali je virtuelna infrastruktura sve aplikacije koje su radile na njemu prebacila da rade na druge servere, tako da korisnici nisu ni osetili da je došlo do bilo kakvih otkaza i poremećaja.

Drugi jedan primer je da je jedna banka tražila ponudu za održavanje 200 fizičkih servera, što košta par stotina hiljada Eura. Oni su za taj navac mogli maltene da to virtuelizuju i konsoliduju na 3 servera. Često se pravi fama da su kod nekih korisnika suviše komplikovane i zahtevne aplikacije koje se ne mogu konsolidovati za rad u virtuelnoj infrastrukturi, ali to nije tačno i to su jednostavno zablude, što je u mnogo primera potvrđeno.

Na Cloud computing se prelazi kada se prethodno virtuelizuju infrastruktura i data centar. Ako smo rekli da fizički data centar može da uštedi 50% onda primenom Cloud servisa vaših aplikacija možete da uštedite i do 4 puta ili 2 puta najmanje. Poslujete u nekom cloud centru, a vas ne interesuje održavanje. Vas interesuju samo vaše aplikacije, da one dobro rade, da nema prekida i da one podržavaju vaše poslovanje. Srbija se ne nalazi baš ovde, ali se nalazi u fazi virtuelizacije i agregiranja infrastrukture. Smatra se da će 2014.godine većina servisa u svetu biti u Cloudu, a u Srbiji možda 2018.godine.

Šta je to Cloud, a šta nije Cloud computing? To je jednostavan model zakazivanja i otkazivanja usluga. Na primer ako imamo neku uslugu tipa Email servis, vi to zakazujete na neko vreme, plaćate koliko vam treba, za koji broj korisnika vam treba, ako se smanji broj ljudi vi to otkazete, što će reći da plaćate onoliko koliko vam treba. Dakle to je fiksni najam po obimu korišćenja, dostupnost vašem servisu, virtuelnoj aplikaciji ili virtuelnom desktopu preko Interneta sa bilo koje tačke na kojoj se nalazite u svetu i neće vam ništa sporije raditi nego da ste u svom data centru. Obezbeđena je skalabilnost, ekonomičnost i to će mnoge firme naterati da uđu u Cloud computing.

Cloud može biti: privatni, javni i hibridni. Privatni Cloud je kada postoji neko veliko preduzeće ili javna institucija koja ima više srodnih preduzeća ili institucija i tada će napraviti jedan data centar i imaće jedan zajednički Cloud koji će služiti svima. Na primer 7 srodnih komunalnih preduzeća iz Nemačke je odlučilo da svojih 7 data centara svedu u jedan data centar. Ova preduzeća su došla do zaključka da moraju tako da urade kako bi optimizovali svoje resurse i da se ne mogu boriti protiv napredujuće tehnologije.

Postoji i mogućnost i takozvane federacije Clouda, odnosno pozajmljivanje servisa između različitih Clouda.

Na kraju svog izlaganja Drago Samardžić je naglasio da neke društvene delatnosti kao što su obrazovanje ili zdravstvo mogu sasvim sigurno da imaju po jedan zajednički data centar i tu ušteda može da bude 7 do 8 puta veća. Nažalost predstavnici države nisu imali sluha. Na primer za

projekat informatizacije školstva potrošeno je 12.000.000 Eura za 30.000 učenika, a za iste pare je moglo da se obezbedi 300.000 virtuelnih mašina za učenike.

Saša Milašinović, direktor kompanije YUTRO.com, jednog od sponzora konferencije i član upravnog odbora Udruženja e-Razvoj, imao je izlaganje na temu: **Sigurnost iz oblaka – email security**.

Kompanija YUTRO.com održala je predavanje o sigurnosti iz oblaka i kao kuriozitet njihovog izlaganja bilo je gostovanje gospodina Alexa Paunića, Channel Account Manager-a iz McAfee SaaS odeljenja koji je specijalno za konferenciju „eRazvoj 2011“ doleteo iz Amerike.

Gospodin Paunić dao je podršku kompaniji YUTRO.com kao strateškom partneru za SaaS (Security As A Service) usluge i naglasio da je YUTRO.com pionir SaaS usluga u čitavom regionu Istočne Evrope.

U kratkim crtama dato je stanje Cloud tržišta u Americi, konkretno za Security usluge. Gospodin Paunić je naglasio da je YUTRO.com započelo Security priču pre tri godine sa kompanijom MxLogic, u kojoj je on radio a koju je kasnije kupio McAfee.

Unutar McAfee osnovana je specifična grupa koja se zove „McAfee SaaS“ a YUTRO.com postalo je partner „McAfee SaaS“ grupacije i naglašeno je da je YUTRO.com uspešno prošlo sve zahteve sertifikacije i da ima najviši status partnerstva unutar grupacije „McAfee SaaS“ grupacije.

Gospodin Paunić je naglasio da je specifičnost „McAfee SaaS“ servisa to što se obračuni mogu vršiti na mesečnom nivou, bez dugogodišnjih ugovornih obaveza. Zainteresovane kompanije mogu probati „McAfee SaaS“ servise i ukoliko nisu zadovoljni mogu jednostavno otkazati servis u bilo kojem trenutku.

Nakon izlaganja gospodina Paunića, izlaganje je nastavio Saša M. Milašinović iznoseći tehničke detalje usluge „McAfee Email Security“ koje se odnosi za zaštitu email komunikacije kroz oblak.

Statistički gledano, dnevno se pošalje oko 210 milijardi spam poruka i taj broj je u stalnom porastu. Spam predstavlja oko 80 – 90% email saobraćaja a svaki šesti korisnik otvara spam poruku.

Cloud security ima niz prednosti nad bilo kojim in-house rešenjem u pogledu efikasnosti, administriranja i ažuriranja. Pored toga, značajna je ušteda u potrošnji internet bandwidth-a kompanije. Ovaj deo je jako interesantan imajući u vidu da većina preduzeća u Srbiji funkcioniše preko ADSL veza.

Svaki email koji primete ili šaljete prolazi kroz preko 25 filtera i ono što je specifičnost „McAfee Email Security“ servisa jeste da svaki mail prolazi četvorostruku anti virus proveru. Kako bi sigurnost bila na maksimalno sigurnom nivou koriste se i anti virus programi koji nisu McAfee. Anti virus filteri kroz koje email prolazi su: McAfee proprietary WormTraq™ worm detection engine, McAfee® Anti-Virus, Sophos® Anti-Virus i Authentium® Anti-Virus. Sa ovakvom anti-virus zaštitom ne mogu se pohvaliti ostali proizvođači i service provider-i.

Naglašen je „problem“ i pitanje koje svi postavljaju: „Ko to meni čita mail ?“

Sa tehničke strane, objašnjeno je da je svaki email siguran i da se ne može čitati od strane YUTRO.com ili McAfee-a ali je takođe predstavljen i izvod iz „Pravilnika o uslovima za pružanje internet usluga i ostalih usluga prenosa podataka i sadržaju odobrenja“. U tom pravilniku se jasno govori o tome da je pružalac internet usluga (internet service provider) obavezan da čuva komunikaciju od 6 meseci do 2 godine.

Nadamo se da je time razjašnjena situacija o Email Security-u i mogućnosti čitanja/prisluškivanja email saobraćaja.

Na predavanju je predstavljena i mogućnost email arhiviranja koji, za sada nije obavezujuća stvar za domaća preduzeća ali će sa dolaskom zakona iz Evropske unije preduzeća biti u obavezi da svoj email čuvaju kao i svaku drugu poslovnu dokumentaciju.

Nikola Guzina, predstavnik kompanije IBM, jednog od sponzora konferencije, imao je izlaganje na temu: **Sto godina sa IBM-om**.

Posle kraćeg predavljanja kompanije IBM, prikazan je kraći promotivni film pod istim naslovom, koji je svojim sadržajem i efektom režijom ostavio veoma pozitivan utisak na sve učesnike konferencije.

Mladen Melezović i Mr Dušan Veličkovski, predstavnici kompanije IN2, jednog od sponzora konferencije i članice Udruženja e-Razvoj, imali su izlaganje na temu: **Biznis inteligencija kao podrška poslovnom odlučivanju**.

Posle pozdravnog izlaganja Mladena Melezovića, u svom delu izlaganju Dušan Veličkovski je ukazao da u skladu sa postavljenim ciljevima Udruženja e-Razvoj i u cilju formiranja njegove jedinstvene ponude, IN2 podržava dodatne napore u afirmisanju oblasti poslovne inteligencije. Poslovna inteligencija ili podrška poslovnom odlučivanju (eng. Business intelligence) mora zauzeti značajnije mesto u svakom informacionom sistemu. Pomoć donosiocima odluka na najvišim, ali i svim drugim funkcijama u organizaciji, na način da njihove odluke budu pravovremene, zasnovane na stvarnim podacima i konkretne, postaje jedan od najvažnijih zadataka savremenih IKT sistema.

U današnjim uslovima u stalnoj trci za postizanje komparativne prednosti i pozicioniranje na tržištu vodi se “borba” za svakog kupca, komitenta, za svaki novi način plasmana svojih proizvoda ili

usluga. U poslovnom procesu odlučujuću ulogu može odigrati bilo koji detalj, kao što je cena, količina, boja, način i vreme plasmana, navika kupca ili promotivna kampanja. Zato je posao analitičara i ljudi koji u kompanijama donose poslovne odluke veoma odgovoran i kompleksan i pored znanja i iskustva zahteva i određene informacije koje donosiocima odluka moraju biti na raspolaganju na vreme i u adekvatnom obliku. Za taj proces potrebno je u kompanijama razviti jedan specifičan, analitički sistem, tzv. business intelligence sistem.

Korišćenjem velikog iskustva koje IN2 grupa ima u definisanju i izradi različitih BI sistema, IN2 Beograd je razvio specifične BI modele po poslovnim područjima koji su primenljivi za različite kompanije, a njihova implementacija je laka, brza i omogućava brz pristup. Cilj takvog sistema je da se ubrza proces donošenja odluka i poveća njihov kvalitet i pouzdanost, kao i da se poboljša dostupnost potrebnih informacija kako po vremenu tako i po načinu na koji im donosioci odluka mogu pristupiti (kroz aplikativni program, na webu, pomoću mobilnih uređaja). Pored toga ovim sistemom se mogu napraviti analize efikasnosti upravljanja, mogu se dobiti razne ad-hoc analize i upiti, interaktivne analize i dubinski detalji kroz drill-down i drill-through navigaciju kroz podatke.

Dušan Veličkovski je istakao da se u uvođenju BI modela mora voditi računa o nekoliko vrlo bitnih segmenta. Treba dobro poznavati suštinu poslovanja i odabrati adekvatnu tehnologiju na kojoj će BI sistem raditi. Najčešće se u kompanijama zadržava postojeći sistem, osim ako se ne radi o velikim kompanijama koje bi promenom tehnološke platforme mogle znatno smanjiti troškove i unaprediti efikasnost sistema donošenja poslovnih odluka. Verovatno nabitniji segment je modelovanje samog BI sistema, koje mora biti urađeno stručno vodeći računa o poslovnim aspektima samog sistema kompanije i načinu na koji se odluke donose. Sistem mora biti modelovan tako da zadovolji potrebe za osnovnim analitičkim izveštajima o poslovanju kompanije, prikaže pokazatelje profitabilnosti i omogući različite analize. Greške u modelovanju mogu skupo koštati kompaniju zbog izgubljenog vremena i utrošenih sredstava.

Business intelligence ima mesta u zajedničkoj ponudi Udruženja e-Razvoj, a IN2 svojim stručnim znanjima i iskustvom koje ima može odgovoriti izazovima na novim projektima u različitim oblastima poslovanja.

Željko Anđić, predstavnik kompanije SAP, jednog od sponzora konferencije, imao je izlaganje na temu: **SAP – Inovacije za uspešno poslovanje**.

U svom izlaganju on je istakao da je savremeno poslovno okruženje uvećalo pritisak na sve segmente poslovanja. Hiperkonkurencija, ekonomska nesigurnost i rast snage klijenata je učinila da se i očekivanja od poslovnog softvera promene, pa je fokus danas postavljen na brzu implementaciju rešenja, smanjenje ukupnih IT troškova, kao potrebu da softversko okruženje omogućava nesmetani rast i promene unutar kompanija.

Upravo na ovim premisama kompanija SAP pozicionira svoj pristup korisnicima širom Sveta i nastavlja da skoro četiri decenije isporučuje najbolje poslovne aplikacije. Tehnološka osnova SAP aplikacija je već poznata velikom broju korisnika, a inovacije kojima SAP izlazi u susret novim korisničkim zahtevima najznačajnije su u domenu IN-Memory computing, Cloud pristupa i različitih oblika mobilnih aplikacija. Na svim ovim poljima SAP je razvio rešenja koja su već u funkciji kod nekih korisnika, a veliki broj budućih korisnika pokazuje ozbiljno interesovanje jer su prepoznali rešenja koja njihovom poslovanju mogu doneti značajna unapređenja. SAP laboratorije i istraživački centri, zajedno sa stručnjacima na terenu pažljivo planiraju i realizuju dalji razvoj ponude poslovnih aplikacija, a u nekim segmentima se može reći da su ova rešenja u domenu revolucionarnih.

SAP korisnici i partneri i u Srbiji predstavljaju značajnu poslovnu zajednicu, koja okuplja neke najznačajnije domaće kompanije i državne institucije, kao i kompanije koje investiraju u svoje poslovanje i već počinju da se pozicioniraju u uzlaznim svog putanjama poslovanja.

Džemail Zornić, član Udruženja e-Razvoj i predstavnik Internacionalnog Univerziteta u Novom Pazaru, jednog od pokrovitelja konferencije, imao je izlaganje na temu: **IT - Izazovi malih i srednjih preduzeća**.

U svom izlaganju on je ukazao na istraživanje kompanije Eurostat iz 2010. godine koje pokazuje da mala i srednja preduzeća u EU donose do 90% u bruto nacionalnom dohotku. Ova analiza i region iz kojeg dolazi su mu dali ideju da na skupu iznese neke od svojih razmišljanja i stavova.

Mala i srednja preduzeća su karakteristična po tome što imaju specifične izazove koji ne postoje kod velikih kompanija. Ova preduzeća imaju slične probleme, ali skoro da i nemaju budžet, fleksibilna su, imaju manje zaposlenih, jednostavnije se upravlja, brže se donose odluke, lakše se prihvataju promena i inovacije, a samim tim i Informacione tehnologija koje čine jezgro malog biznisa u svetu. Zašto da tako ne bude i u Srbiji?

Veliki broj IKT usluga je preskup i nedostižan za mala i srednja preduzeća u sveta, a pogotovo u Srbiji. On je predložio i konkretno rešenje koje će:

- Smanjiti nezaposlenost,
- Motivisati srednjoškolce da se bave Informativnim tehnologijama,
- Učiniti naše kompanije konkurentnijim na svetskom tržištu,
- Povećati izvoz,
- Promovisati Srbiju kao ozbiljnu tačku na IKT mapi sveta.

Džemail Zornić je istakao da su rešenje za mala i srednja preduzeća Open Source tehnologije i ulaganja u IT kadar najpre sa pozicije države, a zatim sa pozicije malih i srednjih preduzeća. Na ovaj način bismo, smatra on, zaposlili veliki broj IT stručnjaka, mala i srednja preduzeća bi postala konkurentnija, država bi imala više zaposlenih, a građani bi dobijali kvalitetnije proizvode i usluge po povoljnijim cenama.

On je naglasio da budućnost IKT sektora čine: Prenosni uređaji, Virtuelizacija i Cloud Computing.

Posebno se osvrnuo na Cloud Computing i postavio pitanje: Ko dobija, a ko gubi? On smatra da dobijaju velike svetske kompanije, provajderi, proizvođači opreme za čuvanje podataka, zemlje u kojima se čuvaju ovi serveri zbog poreza itd. Takođe je pitanje i ko je vlasnik svih podataka u oblacima. Da li je to Država na čijoj se teritoriji nalazi oprema, Savet bezbednosti, Ujedinjene nacije, Nato, Provajder, vlasnik hardverske opreme, vlasnik softvera ili je to kompanija korisnik usluge.

Srbija ima kapaciteta, ima kadrove i potrebna je samo volja vlasti da zaživi veliki projekat koji će biti zasnovan na OpenSource tehnologiji i izgradnji sopstvenog kadra koji bi za rezultat imao konkretnu, komercijalnu ponudu usluge npr. Cloud Computing Serbia ili slično.

Društvene mreže su takođe izazov i velika šansa malih i srednjih preduzeća za besplatnu promociju na milionskom tržištu. Uz sistematski pristup, izgradnju svog kadra i stalno ulaganje u IT sektor društvene mreže postaju besplatan servis za promociju roba, usluga, itd., jer mala i srednja preduzeća mogu činiti snagu razvoja naše zemlje.

Džemail Zornić je ukazao da dolazi iz nerazvijenog kraja, Sandžaka, Raške oblasti. U gradu bez železnice, aerodroma, plovne reke, luke i bez autoputa nema ulaganja i nema budućnosti, ali postoji šansa, a to je Virtuelno poslovanje. Za ovakav vid poslovanja su potrebni kvalitetna internet konekcija i IT kadrovi. On smatra da je Virtuelno poslovanje velika šansa Srbije i ukoliko je ne iskoristimo nemamo budućnosti.

On je na kraju istakao da država ne sme praviti razliku između državnih i privatnih škola i fakulteta, ali mora napraviti razliku između onih koji znaju i onih koji ne znaju. Smatra da je potrebno sistemsko ulaganje u IT kadar u Srbiji na svim nivoima počev od osnovne škole.

Slobodan Krstić, predsednik upravnog odbora Udruženja e-Razvoj, imao je izlaganje na temu: **Jedinstvena ponuda Udruženja e-Razvoj**.

Podsećajući prisutne na konferenciji da na dan održavanja Konferencije e-Razvoj 2011, Udruženje e-Razvoj proslavlja svoj prvi rođendan, Slobodan Krstić je istakao da je u prethodnih godinu dana postojanja udruženja učinjeno mnogo, pogotovo u osmišljavanju inovativne organizacije udruženja, okupljanju preko 100 registrovanih članova kompetentnih stručnjaka iz oblasti IKT-a, sistema menadžmenta kvaliteta, upravljanja projektima, zakonske regulative, finansija, edukacije, medija, marketinga itd., a da je posebna vrednost postignuta u stvaranju posebne pozitivne poslovne i prijateljske sinergije među članovima udruženja koja će svoj značaj pokazati i dokazati tek u narednom periodu kada se planira intenzivna marketinška kampanja u promociji jedinstvene ponude Udruženja e-Razvoj na domaćem i međunarodnom tržištu.

Slobodan Krstić je ukazao da je Udruženje e-Razvoj formirano u cilju davanja podrške razvoju informacionog društva kroz realizaciju projekata i usluga i da na svom primeru pokaže, kako se jednim svojevrsnim vidom organizacije, povezivanja i delovanja mogu objediniti kompetentni domaći IKT i drugi resursi u jedinstvenom interesu ostvarivanja boljih poslovnih rezultata nego do sada. Objašnjavajući način organizovanja udruženja po radnim grupama, koje su formirane u skladu sa najvažnijim segmentima budućeg rada, ukazano je na značaj podele posla kako po radnim grupama, tako i među članicama udruženja koje će obavljati one radne zadatke za koje su najkompetentnije. Radni zadaci će se izvršavati na osnovu pristiglih zahteva za posao od strane zainteresovanih klijenata iz zemlje i inostranstva, a koordiniraće se između radnih grupa i decentralizovano, potpuno autonomno među ekspertima unutar pojedinih radnih grupa.

Resursi Udruženja e-Razvoj su već sada sasvim respektabilni i kompetentni da mogu odgovoriti na većinu poslovnih zahteva i izazova. Udruženje e-Razvoj ima nameru da preko jedinstvene ponude obezbedi što više posla za članice udruženja i da u ovim teškim vremenima krize olakša poslovanje tim članicama upravo na taj način.

U narednom periodu Udruženje e-Razvoj planira niz stručnih skupova i okruglih stolova na kojima će objašnjavati mogućnosti svojih resursa po pojedinim oblastima. Izlaganja na tim skupovima imaće članice udruženja gde će predstavljati svoje ekspertske mogućnosti na konkretnim primerima i odgovarati na pitanja zainteresovanih posetilaca.

Na kraju svog izlaganja, Slobodan Krstić je pozdravljajući sve prisutne na konferenciji, naglasio da će Udruženje e-Razvoj i sledeće godine u isto vreme u Beogradu, organizovati novu

Konferenciju e-Razvoj i da će i ona kao i ovogodišnja biti posvećena najaktuelnijim pitanjima i problemima u razvoju informacionog društva. A za 2013.godinu najavio je i veliku međunarodnu Konferenciju eOne 2013 koju će Udruženje e-Razvoj pokušati da organizuje i realizuje u saradnji sa svim relevantnim državnim institucijama i strukovnim udruženjima u oblasti IKT. Konferencija eOne 2013 bi trebalo da okupi predstavnike svih najznačajnijih IKT firmi iz sveta i naše zemlje i da svojim obimom i značajem bude od velikog nacionalnog značaja.

DISKUSIJA

U diskusiji koja je usledila posle termina predviđenih za izlaganja po agendi konferencije uglavnom je bilo reči o slabom nivou osnovnog informatičkog obrazovanja u Srbiji, što je preduslov za brži razvoj informacionog društva. Slaba je podrška masovnoj edukaciji i sertifikaciji građana po ECDL standardu koji je usvojila EU, a sprovodi se i u drugim zemljama sveta kao ICDL standard. Broj ECDL sertifikovanih građana u Srbiji je oko 25.000, što je zanemarljivo u odnosu na zemlje u okruženju gde se taj broj meri stotinama hiljada ECDL sertifikovanih građana. Broj ECDL sertifikovanih građana je pokazatelj informatičke pismenosti jedne zemlje i ako želimo u EU, moramo u narednom periodu kao zemlja mnogo bolje da se organizujemo i Vlada Republike Srbije mora dati konkretan doprinos i predlog kako da se ECDL edukacija i sertifikacija građana Srbije omasovi i ubrza.

Slobodan Krstić, inače jedan od ECDL nacionalnih koordinatora za Srbiju, istakao je da već nekoliko godina zastupa ideju i predlaže da se ECDL program osnovne informatičke obuke uvede kao program informatičke obuke u osnovne i srednje škole i da se nastava informatike u osnovnim školama sprovodi ne po nekim drugim programima već isključivo po prva 4 ECDL modula, a u srednjim školama po ostala 3 ECDL modula. Posle završene osnovne škole deca bi dobijala START ECDL sertifikat, a posle završene srednje škole STANDARD ECDL sertifikat. Na taj način bi se u vrlo kratkom roku podigao nivo osnovnog informatičkog znanja u Srbiji, a sa brojem ECDL sertifikacija bi se približili zemljama u regionu i stvorili jedan od preduslova za ulazak u EU. U EU ne možemo ući kao informatički nepismena i ECDL slabo sertifikovana zemlja i to svima treba da bude jasno.

ZAKLJUČNA REČ MODERATORA KONFERENCIJE

Nikola Marković, moderator Konferencije e-Razvoj 2011, na kraju skupa je izneo svoje impresije o održanoj konferenciji i dao zaključak.

On je u svom zaključnom izlaganju istakao da je Konferencija e-Razvoj 2011 došla u pravom trenutku i da je dala doprinos reafirmaciji značaja razvoja informacionog društva. Tokom cele konferencije se videlo da postoji vizija kako treba razvijati informaciono društvo, ali da tu postoje i mnogi problemi, među kojima je nedovoljno dobro sagledavanje ekonomskih aspekata razvoja informacionog društva i da kada bi to bilo drugačije i menadžeri bi imali sasvim drugi odnos prema značaju IKT-a za poslovanje svojih firmi i da bi bolje sagledavali neophodnost uvođenja savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija i novih IKT rešenja u poslovanje. Nikola Marković je posebno ukazao na značaj virtualizacije i klad kompjutinga kao novih tehnologija za unapređenje poslovanja i mogućnost ostvarivanja velikih ušteda, ali još nedovoljno poznatih i prihvaćenih tehnologija u Srbiji. Razvoj elektronskog poslovanja i primena besplatnih kvalifikovanih elektronskih sertifikata je nedopustivo slab, što se direktno odražava na sveukupan spor razvoj informacionog društva. U pogledu zakonske regulative u oblasti informacionog društva i telekomunikacija učinjeni su vidni pozitivni pomaci, ali tu mora još dosta toga da se uradi, a pogotovo na polju primene donešenih zakona i propisa. Informatičko obrazovanje je nedopustivo zapostavljeno i na marginama obrazovanja uopšte, te se u tom smislu u narednom periodu mora nešto drastično menjati. Ne možemo govoriti o razvoju informacionog društva bez kvalitetnog informatičkog obrazovanja.

Na kraju svog izlaganja, Nikola Marković je još jednom naglasio značaj održavanja Konferencije e-Razvoj 2011, pozdravio je sve prisutne i ukazao da će Udruženje e-Razvoj nastaviti da daje svoj aktivan doprinos razvoju informacionog društva i društva u celini Republike Srbije.

UTISCI POSETILACA KONFERENCIJE

Snežana Trbulin i Saša Petrović, predstavnici kompanije MFC Mikrokomerc, jednog od zlatnih sponzora konferencije i članice Udruženja e-Razvoj, izneli su u posebnom osvrtu svoje impresije sa Konferencije e-Razvoj 2011 u pisanom izveštaju, koji prenosimo u celini:

Na osnovu onoga što se moglo čuti i videti, Konferencija e-Razvoj 2011 je pobudila veliko interesovanje IKT stručnjaka i svih onih koji su posredno i neposredno uključeni u kreiranje IKT prilika u Srbiji. Ne samo svojim kvantitetom, nego i kvalitetom prisutnih, ova konferencija zasigurno opravdava epitet dešavanja koja imaju značajnu ulogu u popularizaciji i razvoju informacionog

društva kod nas.

Teme koje su bile zastupljene na konferenciji predstavile su aktuelnosti, postojeće stanje i probleme u oblasti IKT-a, kao i perspektive razvoja domaće IKT scene, iz ugla IKT kompanija, institucija, IKT udruženja i asocijacija koji su nosioci i kreatori razvoja informacionog društva u Srbiji. Kvalitet skupa se ogledao, između ostalog, i u raznolikosti tema koje predstavljaju, nadasve, vredan izvor informacija.

Ono što je od posebnog značaja za sve nas koji smo aktivni članovi IKT-a u Srbiji, jeste da je na početku konferencije ukazano na aktuelne probleme u ovoj oblasti, koji uz ekonomsku krizu za posledicu imaju opadanje IKT tržišta i manje ulaganja u IKT delatnost u našoj zemlji u protekle tri godine, kao i nerazumevanje političke i ekonomske elite po pitanju efekata primene IKT i ekonomskog aspekta te primene. I pored toga, prethodno Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo preduzelo je niz aktivnosti u pravcu realizacije vizije razvoja informacionog društva i započete misije: razvoj i unapređenje Portala e-Uprava, opremanje 2910 školskih objekata sa digitalnim kabinetima, automatizacija kancelarijskog poslovanja državnih organa, primena elektronskih sertifikata i dr. Neke od ovih aktivnosti koje su započete biće završene kroz rad novoformirane Uprave za digitalnu agendu.

Interesantno je bilo čuti izlaganje o putevima daljeg razvoja e-uprave i dosadašnjem učinku, odnosno ponuđenim mogućnostima koje građani mogu koristiti na portalu e-uprave (<http://www.euprava.gov.rs>) i na taj način olakšati ostvarivanje svojih prava i potreba. Nadamo se da ćemo u tom pravcu, u što je kraćem mogućem roku, dostići nivo e-uprave u Estoniji, zemlje koja je u toj sferi otišla najdalje u svetu.

Izlaganja o značaju ulaganja u IKT su jasno pokazala koji bi to ekonomski aspekti bili bitni za razvoj informacionog društva kod nas.

Teme koje su imale nesumnjivo veliki značaj, predstavljene su od strane Zlatnih sponzora konferencije – kompanija Microsoft i MFC Mikrokomerc. U poslednje vreme u IT svetu dosta se govori o „Cloud“ sistemima i novom pristupu „virtualizacije“, čijom primenom se u značajnoj meri smanjuju troškovi i povećava fleksibilnost primene i efikasnost rada. Sistemi za elektronsku upravu dokumenata imaju ogroman značaj za razvoj i podizanje konkurentnosti kako velikih poslovnih i državnih sistema, tako i za razvoj malih i srednjih preduzeća, što se moglo videti na primeru softverskog sistema za elektronsko upravljanje dokumentima kompanije MFC Mikrokomerc – Spider.NET.

Na Konferenciji e-Razvoj posebno je ukazano na loše stanje u obrazovanju, na nezadovoljavajuću osposobljenost učenika da studiraju na IT fakultetima, što za posledicu ima stvaranje gapova između potreba industrije i kvalitetne ponude IKT profesionalaca. Poseban akcenat je stavljen na podizanja značaja nivoa digitalne pismenosti, kao jednog od osnovnih preduslova za razvoj informacionog društva, i ulogu informatički pismenog nastavnog kadra.

Teme koje su dale svoj doprinos po pitanju sveobuhvatnosti pristupa, u cilju unapređenja IKT stanja u našoj zemlji, su internet okruženja za popularizaciju i razvoj informacionog društva, kao i načini zaštite i validacije elektronskog poslovanja kroz primenu kvalifikovanih elektronskih sertifikata. Bezbednost elektronskih poruka, odnosno komunikacija, kao i prezentovane mogućnosti Business Intelligence sistema, su zaokružile izlaganja i teme koje su se tokom konferencije mogle čuti.

Složićemo se na kraju ovog izveštaja sa Prof. Dr Marijanom Vidas-Bubanjom da osnovni izazov svih nas koji kreiramo IKT prilike u Srbiji, na direktan ili indirektan način, treba da bude izgradnja potpuno inkluzivnog informacionog društva, baziranog na široj upotrebi prednosti i potencijala IKT-a u svim sektorima poslovanja od privrede, preko usluga, do države i njenih institucija.

Zaključak bi bio, da je konferencija u potpunosti opravdala očekivanja, i da je kao takva predstavljala vredan izvor informacija, koje, svaka na svoj način, mogu da pomognu razvoj našeg digitalnog društva. Povezivanjem zaključaka svega onoga što je prezentovano i o čemu je bilo reči na protekloj konferenciji, može biti odlična osnova za trasiranje puta budućih aktivnosti, planova i inicijativa Udruženja e-Razvoj.

S obzirom na izloženo, sa velikim očekivanjima gledamo u pravcu sledeće Konferencije e-Razvoj 2012 i podržavamo inicijativu i viziju Udruženja e-Razvoj da organizuje prvu internacionalnu konferenciju na našim prostorima 2013. godine.

Milorad Jovanović, član Udruženja e-Razvoj i suvlasnik i direktor sektora za kvalitet i IT u preduzeću 3D-CADDIT, jednog od multimedijalnih pokrovitelja konferencije, dostavio je svoje utiske sa konferencije.

Danas, u ovo vreme koje nazivamo kriznim, organizovati uspešnu konferenciju u oblasti informacionih tehnologija nije ni jednostavno ni izvesno. Posebno je kompleksno uskladiti opšte i specijalizovane teme, na tako univerzalnoj platformi kao što sadrži sam naslov "Perspektiva i putevi daljeg razvoja informacionog društva u Republici Srbiji". To otežavaju zahtevi vremena i nezavidna situacija u kojem se IKT sektor našao, ne samo u Srbiji, već i u svetskim okvirima.

Međutim organizatori, ove po svemu posebne konferencije, uspeali su da pronađu formulu prema kojoj su uspešno predstavljeni društveno-ekonomski, organizacioni i tehnološki aspekti trenutnog stanja IKT sektora u Srbiji. Pored opisa stanja i problema koji opterećuju sadašnji IKT trenutak, uspešno su prezentirana moguća rešenja koja su ponuđena i u samom načinu i

postavljenom cilju funkcionisanja ovog sve značajnijeg udruženja.

S obzirom da sam i sam zastupnik projektnog pristupa funkcionisanja privrednih i društvenih subjekata, različitih oblika organizovanja i samoorganizovanja, kod većine govornika me je impresinirao taj pristup kao dominantni princip. Posebno je bio prisutan duh entuzijazma, optimizma i želje da se u ovoj oblasti, koja u savremenim društvima čini jedan od pokretačkih faktora razvoja, učine važni i konkretni koraci koji bi doveli do bržeg razvoja, modernizacije i brzog ekonomskog oporavka privrede i društva u celini.

Poziv i zaključci koji su nakon konferencije upućeni državnim institucijama, društvenim subjektima, privredi i pojedincima za konkretne predloge rešenja i projekata, ne samo u oblasti informatičkih delatnosti, ukazuje na nov i moderan pristup modelovanja funkcionisanja, razvojnih procesa, društveno-ekonomskog organizovanja i privređivanja, a posebno oblika i sadržaja obrazovanja, kao najvažnije komponente razvoja i napretka društva.

Kao i pre, tako i nakon konferencije, postoji utisak koji poziva na zaključak da su neophodni projekti posebno u obrazovanju i osposobljavanju sadašnjih i budućih korisnika IK tehnologija u cilju upoznavanja sa mogućnostima, prednostima i posebno načinima korišćenja savremen IKT opreme i rešenja.

Sama Konferencija je demonstrirala svoje opredeljenje ka najmodernijim sredstvima elektronske i informacione tehnologije, koristeći Internet, bežične komunikacije, multimedijalne i interaktivne tehnologije, da bi sadržaje i poruke konferencije zabeležila, direktno prenosila do šire javnosti a prisutnima omogućila maksimalni komfor praćenja glavnih i pratećih sadržaja.

Na taj način Udruženje e-Razvoj je svojim primerom pokazalo kako se uz primenu i poštovanje modernih pravila organizovanja i savremene tehničke podrške može učiniti iskorak, tačnije, veliki korak napred koji poziva na još veće poduhvate sa ishodima koji su izvesni i mogu biti samo uspešni.

Branko Đurić, član Udruženja e-Razvoj, dostavio je svoje utiske sa konferencije.

Prva konferencija e-Razvoja održana 25. 03. 2011. godine u Beogradu je bila manifestacija potvrde očekivanja da privredi i tržištu Srbije nedostaje ovakav regularan, strateški i praktičan pristup rešavanju ključnih IKT izazova koje moramo kao društvo i država rešiti u narednom veoma kratkom periodu. Čvrsto verujem da ćemo svi zajedno imati putem ovakvih i sličnih inicijativa e-Razvoja jasniji uvid u to koliko smo svi efikasni u izvršavanju obaveza u cilju ostvarenja sopstvenih zadatih ciljeva.

Saša Milašinović, direktor kompanije Yutro.com, jednog od sponzora konferencije i član upravnog odbora Udruženja e-Razvoj, dostavio je svoje viđenje nekih od bitnih tehnologija o kojoj je bilo reči na konferenciji.

Na Konferenciji e-Razvoj 2011 govorilo se o Cloud Computing-u (računarstvu iz oblaka) kao i o Cloud Security-u (sigurnosti iz oblaka).

Nekoliko predavača predstavilo je svoje viđenje Cloud-a i iznelo svoje viđenje.

Svi predavači složili su se da je budućnost IKT-a u Cloud Computing-u i da je samo pitanje vremena kada će se i naša preduzeća opredeliti za ovaj vid optimizacije svojih informacionih sistema.

Primena Cloud Computing-a je široko rasprostranjena i navedeni su primeri kako se Cloud Computing može koristiti u malim i srednjim preduzećima, velikim preduzećima i akademskim i školskim institucijama.

Primenom u školstvu dat je primer centralizacije IKT resursa, smanjenje troškova i povećanje kvaliteta nastave.

Primena Cloud Computinga u preduzećima svih veličina je izuzetno interesantan zbog mogućnosti višestrukih ušteda koje pored finansijskih ušteda donosi optimizaciju poslovanja i povećanje efikasnosti i produktivnosti zaposlenih.

Predloženi su i primeri upotrebe Cloud Computinga u mikro preduzećima sa 2 do 5 zaposlenih koji takođe mogu povećati svoju produktivnost korišćenjem Cloud servisa. Kao jedan od bitnih parametra za ova preduzeća, naveden je primer gde se servisi plaćaju na mesečnom nivou bez obaveznih dugogodišnjih ugovora, što je značajna stavka za ova preduzeća.

Kao zaključak može se reži da Cloud Computing država treba ozbiljno razmotriti i strateški se opredeliti za korišćenje Cloud servisa u svim državnim institucijama sa ciljem smanjenja troškova i resursa.

Imajući u vidu da je u Srbiji preko 90% mikro, malih i srednjih preduzeća, potrebno je da se država angažuje u podršci mikro, malim i srednjim preduzećima u uvođenju novih IKT tehnologija i Cloud Computing-a.

Šta: Cloud Computing - servisno orjentisane IKT usluge. IaaS (Infrastructure as a Service), PaaS (Platform as a Service), SaaS (Software as a Service). Private Cloud, Public Cloud, Hybrid Cloud

Kako: Virtualizacione tehnike; virtualizacija servera, desktop virtualizacija i virtualizacija aplikacija.

Zašto: Smanjenje troškova, povećanje efikasnosti, povećanje produktivnosti. Postavljanje IKT tehnologija u službu osnovnog poslovanja kompanija.

Dragan Aleksić, član NO Udruženja e-Razvoj, dostavio je svoje utiske sa konferencije koji su veoma pozitivni iz sledećih razloga:

- Odlična organizacija i vođenje konferencije
- Veliki broj učesnika iz različitih organizacija i delova Srbije
- Veliki broj izloženih tema koje su iz različitih uglova obradili temu eRazvoja
- Bilo je dosta prostora i vremena za druženje i upoznavanje učesnika.

Veliki broj izlagača i tema ukazali su na izuzetno lošu informatičku pismenost, koja svoje korene nosi još iz đlačkih klupa, a negativno utiče na razvoj i primenu eDruštva. Potrebno je u veoma kratkom roku osmisliti i realizovati na više nivoa informatičku obuku na kratkoročnoj i dugoročnoj osnovi.

Nivoi obuke moraju početi od predškolskog uzrasta (uzrast koji ima najveći kapacitet usvajanja novih tehnologija), preko osnovne škole kao bazičnog obrazovanja (tu jako podrža stav Slobodana Krstića o ECDL nivoima koji se od recimo petog razreda osnovne škole mogu lepo uklopiti u nastavu tako da sva deca imaju jedinstvene informatičke osnove kao i za druge predmete i to u sprezi sa akcijom opremanja škola računarima i internetom), srednje škole (završetka ECDL obuke kao osnovnog obrazovanja i mogućnosti usvajanja i dodatnih znanja koncentrisanih na strukovne škole) i fakulteta koji moraju da obezbede usko stručna i primenljiva informatička znanja).

Posebna tema je edukacija menadžmenta na svim nivoima. Tu je uloga Udruženja e-Razvoj od bitnog značaja, smatra on, jer je to deo koji mora danas da izvrši transformaciju društva u eDruštvo. Mora se osmisliti način kako da uz minimalne troškove (pretpostavljam da postoje i evropski fondovi za to) izvrši ta "večernja eŠkola" naših menadžera, zaposlenih, nezaposlenih i ostalih kategorija stanovništva.

Ovo su samo neke od ideja i mogućnosti za konkretne zadatke koji se moraju dobro osmisliti, projektno organizovati sa jasnim ciljem, budžetom, resursima i vremenom i konkretnim ključnim događajima (presečnim stanjima) koji se moraju redovno nadzirati i koordinisati iz jednog centra. On je kao član Udruženja e-Razvoj spreman da se uključi u osmišljavanje i realizaciju ovog programa.

Vladimir Vučinić, direktor kompanije NET++, članice Udruženja e-Razvoj imao je veoma pozitivne utiske sa konferencije:

„Najsnažniji utisak na mene je ostavio broj učesnika Konferencije e-Razvoj 2011! Interesovanje za rad i dešavanje u okviru Udruženja e-Razvoj je očigledno ogromno i drago mi je što sam i sam deo e-Razvoja. Organizacija konferencije je bila savršena – jasno je koliko truda je uloženo da sve bude odlično, a pozitivni utisci koje nosim sa Konferencije su samo potvrda profesionalnosti i anagažovanja organizatora da kvalitetno isprati i najsitnije detalje. Samo napred!“.

Mirko Mandić, predstavnik kompanije DiVISION, jednog od multimedijalnih pokrovitelja konferencije i članice Udruženja e-Razvoj je ukazao na sledeće:

Ovom prilikom DiVISION je predstavio interaktivne tehnologije. Na samom ulazu u svečanu salu opštine Stari Grad predstavljena je interaktivna tabla Smart Technologies, uparena sa "short throw" projektorom Mitsubishi Electric. Top prilikom je predstavljen i nov profesionalni LCD monitor za video zid sisteme, Panasonic Full HD LCD monitor od 47" je savršen za konfiguraciju video zida jer ne zahteva dodatne uređaje, sam monitor je projektovan tako da podržava konfiguraciju u video zid sistemu do 5x5 monitora.

Smart Technologies interaktivna tabla je naišla na veliko interesovanje kod učesnika zbog svoje jednostavnosti upotrebe i sa druge strane brzog postizanja interaktivnosti između prezentera, prezentovanog materijala i kadrova koji prate prezentaciju. Same table pomenutog proizvođača dolaze sa garancijom od 5 godina, osetljive su na dodir a pri tom otporne na fizička oštećenja, nije zanemarljivo da su prihvatljive i sa stanovišta očuvanja životne sredine jer nakon instalacije skoro da nemaju potrošnju električne energije. Primenom SMART interaktivne table dokazano je i primećeno od samih učesnika konferencije, povećana moć prezentacije kroz savremeno interaktivno vođenje prezentacije kao i zaštita životne sredine jer SMART interaktivne table imaju veoma malu skoro ne bitno potrošnju električne energije (manje od 1.5 W).

Ovoga puta za table smo iskoristili Mitsubishi Electric DLP projektor, reč je o "short throw" projektoru koji sa umanjene razdaljine od table projektuje sliku, tako da je povećana mobilnost prezentera jer je smanjena mogućnost pravljenja senke. Novi projektori ovog proizvođača imaju povećan radni vek lampe i smanjenu potrošnju električne energije, što u krajnjem slučaju donosi veću isplativost.

Iz game profesionalnih Panasonic monitora, novi proizvod Vam pruža mogućnost izbora tipa instalacije horizontalno i vertikalno kako bi se uklopio u koncept na lokaciji. Ovo je moguće zato što monitor ima mogućnost kontrole pritiska, što daje rezultat mnogo veće stabilnosti i pouzdanosti uređaja. Bez obzira na tip instalacije, radni vek ostaje isti zahvaljujući konstantnom održavanju zahtevane radne temperature. Jedinstveni Panasonic "Fanless Design" štiti uređaj od ulaska prašine i smanjuje nivo buke. Čestice prašine ne mogu biti usisane unutar samog kućišta, zbog toga može biti instaliran skoro na svakoj lokaciji. predstavili smo profesionalni plazma monitor sa interaktivnim ramom. Monitori iz game profesionalnih uređaja su namenjeni za eksploataciju 24h/7 i garantuju

pouzdanost do 100 000h. Interaktivni ram ovog proizvođača jednostavnim dodavanjem na monitor postiže interaktivnost tako što pokrenutim aplikacijama ili prezentacijama sa Vašeg računara upravljate prstom.

Za više informacija o navedenim proizvodima, u delu našeg sajta rezervisanog za proizvode možete pronaći specifikacije i dodatne linkove.

SPONZORI I POKROVITELJI KONFERENCIJE

Podršku organizovanju i realizaciji konferencije pomogli su:

- **Kao generalni pokrovitelj:** Opština Stari grad, Beograd
- **Kao zlatni sponzori, kompanije:** Microsoft Srbija i MFC Mikrokomerc
- **Kao sponzori, kompanije:** IBM, SAP, YUTRO.COM, IN2 i COMING
- **Kao institucionalni pokrovitelji:** Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo, Privredna komora Srbije, Privredna komora Beograda, Zavod za informatiku i statistiku uprave grada Beograda, Registar nacionalnog Internet domena Srbije - RNIDS, Društvo za informatiku Srbije - DIS, Jedinствeni informatički savez Srbije - JISA, Asocijacija za računarstvo, informatiku, telekomunikacije i nove medije Srbije - ASIT, Udruženje korisnika arhivskih tehnologija - Arhiv Info, Udruženje Euro IT Forum, Informaciono društvo Srbije, Društvo IT Service Management Forum Srbije, Učiteljski fakultet Univerziteta u Beogradu, Univerzitet Metropolitan i Međunarodni Univerzitet u Novom Pazaru
- **Kao medijski pokrovitelji:** časopis InfoReview, produkcijska kuća Make IT, časopis Internet ogledalo, produkcijska kuća IT TV, časopis PC Mikro, poslovni portal eKapija, poslovni portal Rent for Event, portal IT događaji, Internet kompanija Infostud i Cursor TV
- **Kao multimedijalni pokrovitelji, kompanije:** 3D-CaddIT, DiVISION, SBB, EuNET i BDC

Udruženje e-Razvoj je zahvalno svim sponzorima i pokroviteljima Konferencije e-Razvoj 2011 na podršci koju su pružili Udruženju e-Razvoj u organizaciji i realizaciji ove značajne konferencije. Sigurni smo da će saradnja između Udruženja e-Razvoj sa institucijama i strukovnim kompanijama, preduzećima i medijima kao sponzorima i pokroviteljima biti nastavljena na obostranu korist i zadovoljstvo, te da će nam se u narednim aktivnostima pridružiti i mnogi drugi koji vide interes u ovakvom vidu saradnje.

ORGANIZACIONI ODBOR KONFERENCIJE

1. Predsednik organizacionog odbora: **Slobodan Karanović**
2. Zamenik predsednika organizacionog odbora: **Dr Mirjana Mićović**
3. Član organizacionog odbora: **Ljiljana Krstić-Vasić**
4. Član organizacionog odbora: **Jelena Ivanković**
5. Član organizacionog odbora: **Ivan Nikčević**
6. Član organizacionog odbora: **Snežana Trbulin**
7. Član organizacionog odbora: **Milorad Jovanović**

Glavi koordinator konferencije: **Slobodan Krstić**

PROGRAMSKI ODBOR KONFERENCIJE

1. Predsednik programskog odbora: **Miroslav Petrović**
2. Zamenik predsednika programskog odbora: **Saša Milašinović**
3. Član programskog odbora: **Prof. Dr Marijana Vidas-Bubanja**
4. Član programskog odbora: **Prof. Dr Dejan Raković**
5. Član programskog odbora: **Mr Aleksandra Stefanović**
6. Član programskog odbora: **Vladimir Vučinić**
7. Član programskog odbora: **Maja Vujović**